Omgevingsvisie Urk

De toekomstplannen voor Urk tot 2030

Augustus 2021

Voorwoord

Kijkend vanaf de Ketelbrug zie ik Urk. Een dorp dat hard groeit. Het aantal inwoners en de bedrijvigheid op Urk nemen snel toe.

De ligging aan het IJsselmeer, vroeger de Zuiderzee, heeft veel invloed op ons leven. Ons kleine dorp, aan de rand van de polder, heeft veel stormen doorstaan. De ligging aan het water zorgde door de eeuwen heen voor veel voorspoed, maar ook voor verdriet. Door onze geschiedenis zijn wij een vastberaden volk geworden, rijk aan talent en doorzettingsvermogen. Onze historie en tradities zorgen bovendien voor een sterke onderlinge verbondenheid.

We zijn een onafhankelijk hardwerkend volk. Vooral onze vooraanstaande positie in de visserij zet ons internationaal op de kaart. Om deze positie te behouden steken we veel energie in ons onderwijs voor jong en oud. De samenwerking met de dorpen en steden om ons heen maken ons nog sterker. Een goed wegennetwerk zorgt ervoor dat Urk goed toegankelijk is en dat er veel beweging en vertier mogelijk is.

Wonend op Urk, voel ik de saamhorigheid. We zorgen goed voor elkaar en zien naar elkaar om. Onze bruisende jeugd voelt zich hier thuis. Iedereen wil graag op Urk (ons Soetendal!) wonen. We spreken onze eigen taal, ons dialect. Op zaterdag ruik je de gebakken skolletjes en we genieten van onze kuiers door het Urkerbos.

We dragen mit engkanger de verantwoordelijkheid voor toekomstbestendig Urk, waar het fijn wonen en werken is. De keuzes die we nu maken bepalen de toekomst van Urk. Hoewel we nu al veel ontwikkelingen doormaken, staan ons ook veel uitdagingen te wachten. Hoe zorgen we voor genoeg woonruimte, werkgelegenheid en plekken om te recreëren? Hoe beschermen we onze woningen en bedrijven tegen de klimaatveranderingen?

Dit alles vraagt om een visie die inzicht geeft in onze gezamenlijke doelen en ambities. Met deze Omgevingsvisie Urk 2030 bereiden we ons voor. Een resultaat dat met veel inbreng van inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden tot stand is gekomen. We nemen samen de verantwoordelijkheid te werken aan de toekomst ons mooie dorp!

Met vriendelijke groet,

Gerrit Post Jr.

Wethouder Ruimtelijke Ontwikkeling, Openbare Ruimte, Woningbouw, Milieu en Beheer

Inhouds-opgave

Voorwoord 2

Inhoudsopgave 3

Begrippenlijst 4

Inleiding 7

Hoofdstuk 1 Het verhaal van Urk 13

De sociaal economische structuur van Urk 14

Woonruimtegebrek op Urk 15

Hoe ziet Urk eruit? 16

Hoofdstuk 2 Doelen voor Urk 26

Doel 1 Een gezond & sociaal dorp 27

Doel 2 Een vitale economie 30

Doel 3 Het beschermen, ontwikkelen en beleefbaar maken van cultuur en erfgoed 31

Doel 4 Beleven, benutten en boosten van natuur & landschap 32

Doel 5 Verkeersveilig, toegankelijk en bereikbaar Urk 35

Doel 6 Een leefbare en toekomstbestendige omgeving 36

Doel 7 Een goed woonklimaat 40

Hoofdstuk 3 Visie op Urk 2030 42

Ontwikkelrichting 1: Gezonde en veilige leefomgeving 43

Ontwikkelrichting 2: Urk toekomstbestendig 46

Ontwikkelrichting 3: Cultuur en regionale samenwerking 51

Hoofdstuk 4 Uitvoering van de Omgevingsvisie 55

Uitwerking in programma's 55

Participatie 55

Financiering en kostenverhaal 56

Colofon 57

Bijlagen 58

Begrippenlijst Omgevingsvisie Urk

In het document zijn de woorden uit onderstaande begrippenlijst oranje gemarkeerd.

Beginsel van preventief handelen
Voorkomen dat het milieu wordt aangetast.

Biodiversiteit
De variatie aan levensvormen binnen een ecosysteem, zoals bomen, planten, dieren, insecten en micro-organismen.

Blauwdruk
Uitgewerkt plan of ontwerp.

Bloemkoolwijk
Een bloemkoolwijk is vernoemd naar het uiterlijk van een bloemkool, opgebouwd uit 'roosjes'. Veel woonwijken gebouwd in de jaren '70, kregen een rondweg waarover het verkeer door de wijk werd rondgeleid. De autoluwe woonerven liggen daar als bloemkoolroosjes omheen, vandaar de naam.

Circulaire economie
Een economie zonder afval en waar grondstoffen steeds opnieuw worden gebruikt.

Circulair bouwen
Een vorm van duurzaam bouwen, waarbij slim gebruik wordt gemaakt van grondstoffen, producten en goederen die oneindig hergebruikt kunnen worden.

Doelenboom
Methode om systematisch en schematisch doelstellingen voor beleid en de uitvoering daarvan in kaart te brengen.

Duurzaamheid
Mens, milieu en economische welvaart zijn met elkaar in evenwicht, zodat de aarde gezond blijft.

Emissie loze mobiliteit
Verkeer zonder uitstoot van uitlaatgassen: benzinemotoren worden vervangen door elektriciteit of waterstof.

Energie- en klimaat neutraal
Evenveel energie opwekken als verbruiken.

Energietransitie
De overgang van kolen, olie en gas naar zon, wind en water als energiebron.

Fossiele brandstoffen
Fossiele brandstoffen zijn miljoenen jaren geleden ontstaan uit versteende resten van dieren en planten. Bij verbranding ervan komt energie vrij.

Fysieke leefomgeving
De omgeving waarin we leven en verblijven.

Groene en blauwe structuren
De natuurlijke inrichting van een gebied met groene natuur en water (blauw), waarbij alle aspecten worden meegenomen: natuur, landbouw, recreatie, cultuurhistorie, water en landschap.

Grondgebied
Het gebied waarover een instantie of overheid het beheer over heeft en de regelgeving bepaalt.

Grijze wegen
Wegen die ter discussie staan omdat de meningen over de functie, gebruik en inrichting tegenstrijdig zijn.

Hittestress
Het bereiken van een hoge gevoelstemperatuur die schadelijk is voor de gezondheid en/of het functioneren van mensen.

Infrastructuur
Alles wat nodig is om een land/gebied goed te laten functioneren en bestemd is voor gemeenschappelijk gebruik, zoals het wegennet, spoorwegen, vliegvelden, waterwegen, havens, bekabeling, riolering, drinkwaterleidingen enz.

Immaterieel erfgoed
Het in leven houden van de sociale gewoonten, voorstellingen, rituelen, tradities, uitdrukkingen, dialect, bijzondere kennis of vaardigheden van vroeger.

Begrippenlijst Omgevingsvisie Urk

Klimaat adaptief / klimaatadaptatie
Klimaatbestendige oplossingen voor bijvoorbeeld wateroverlast en extreme droogte bij de bouw van nieuwe woningen/kantoren en de (her) inrichting van de publieke ruimte.

Klimaatrobuust
Zorgen dat klimaatveranderingen geen schade aanbrengen aan personen, gebouwen, infrastructuur of vitale functies.

KRW-doelen
De Europese Kaderrichting Water (KRW) zet zich in voor een goede kwaliteit van het landoppervlaktewater, overgangswateren en kustwateren.

Mantelzorger
Iemand die langdurig en onbetaald zorgt voor een chronisch zieke, gehandicapte of hulpbehoevende partner, ouder, kind of ander familielid, vriend of kennis. Een mantelzorger is geen beroepsmatige zorgverlener, maar geeft zorg omdat deze persoon een persoonlijke band heft met degene(n) die de zorg nodig hebben.

Maaiveld
Het aardoppervlak inclusief bestrating en zogenaamde aardwerken zoals een talud of dijk. Begroeiing en bebouwing op het aardoppervlak tellen niet mee.

Milieu
De omgeving waarin mensen, dieren en planten leven.

Modulair bouwen
De onderdelen van het nieuwe gebouw (woning of kantoor) worden in de fabriek geproduceerd. Deze modules zijn gebruiksklaar en worden met behulp van een hijskraan geplaatst op locatie.

Natuurinclusief bouwen
Vorm van duurzaam bouwen waarbij de bouw en inrichting wordt bijdraagt aan de lokale biodiversiteit en natuurwaarden.

Nulambitie
Elk verkeersslachtoffer is er één te veel.

Omgevingsplan
Iedere Nederlandse gemeente stelt een omgevingsplan op met daarin de wettelijk geldende regels over alle onderdelen van de leefomgeving.

Omgevingsvisie
Gemeenten moeten zich voorbereiden op de Omgevingswet en zijn verplicht een omgevingsvisie uit te werken voor 1 januari 2024. Het is een rapport waarin de belangrijkste strategische beleidskeuzes staan genoteerd voor het complete gebied (de gemeente Urk).

Omgevingswet
De Omgevingswet, die per 1 juli 2022 ingaat, beschrijft de nieuwe regels en wetten voor de ruimtelijke ontwikkeling (ruimte, wonen, werken, infrastructuur, milieu, natuur en water). De nieuwe regelgeving veranderingen in de leefomgeving en de controle daarop sneller en eenvoudiger.

Participatie
Inwoners en belanghebbenden worden actief betrokken door hun mening te geven over toekomstplannen of veranderingen in hun woon- of leefomgeving.

Participatiesamenleving
Een samenleving waarin iedereen die dat kan, verantwoordelijkheid neemt voor hun eigen leven en actief bijdraagt omgeving waarin zij leven.

Peilvak
Een afgebakend gebied waarvoor het gewenste waterpeil voor dat gebied wordt vastgesteld.

Begrippenlijst Omgevingsvisie Urk

Perceelsniveau
Een perceel is een stuk grond met een bepaalde bestemming. Oplossingen op perceelsniveau geeft aan dat voor elk kleinschalig stuk grond toekomstbestendig maatwerk wordt geleverd bij het vinden van duurzame oplossingen.

Preventief handelen
Voorkomen dat het milieu wordt aangetast door nieuwe maatregelen.

Raadswerkgroep Omgevingswet
Een afvaardiging vanuit de gemeenteraad van Urk die zich gezamenlijk hebben ingezet om de Urker omgevingsvisie zo volledig en efficiënt mogelijk voor te bereiden.

Sociale cohesie / sociale woonomgeving
Mate waarin mensen (inwoners Urk) verbondenheid ervaren en zich medeverantwoordelijk voelen voor de kwaliteit van leven hun woonomgeving.

Startnotitie
Een samenvatting van de uitgangspunten, vastgelegd voorafgaand aan het maken van de omgevingsvisie.

Stedelijk water
Verzamelnaam voor afvalwater, grondwater en oppervlaktewater.

Stresstest
Een testvorm waarbij de stabiliteit en veerkracht van een situatie/systeem wordt getest. Door de belasting steeds zwaarder te maken wordt duidelijk op welk punt de situatie/het systeem het begeeft.

Tuindorp
Een stadswijk met een typisch dorps karakter.

Voorzorgsbeginsel
Het kan gebeuren dat een verandering of beleidsmaatregel ernstige gevolgen heeft voor de omgeving. De voorstanders van de verandering moeten vooraf kunnen aantonen dat de eventuele schade in de nieuwe situatie niet door hun plannen wordt veroorzaakt.

Warmtewisselaar
Een warmtewisselaar brengt warmte over van het ene onderdeel naar het andere onderdeel. Denk hierbij aan het overbrengen van warmte afkomstig uit een vloeistof of uit gas. Dit proces wordt warmteterugwinning genoemd. Om dit proces uit te kunnen voeren is een warmtewisselaar nodig.

Waterpasserende verharding
Straatstenen met open tussenruimte, zodat het regenwater in de grond kan wegzakken. Hierdoor komt het regenwater niet in het riool terecht, maar wordt gebruikt om het grondwater op peil te houden.

IJslands preventiemodel
Een methode, naar IJslands voorbeeld, waarbij iedereen die betrokken is bij het opvoeden en opgroeien van de jeugd samenwerkt om het gebruik van alcohol, drugs en tabak onder jongeren terug te dringen en hun kwaliteit van leven te verbeteren.

Inleiding

Urk is een prachtige gemeente om in te wonen, te werken en te recreëren. Het dorp groeit, maar dat kan niet oneindig want het grondgebied is beperkt. Hoe willen we groeien en waar? En wat willen we behouden en beschermen? Deze vragen beantwoordt de gemeente Urk in deze Omgevingsvisie. Daarmee geeft de gemeente richting aan de toekomstplannen van Urk tot 2030.

Er zijn veel uitdagingen: Hoe gebruiken we de ruimte? Hoe zorgen we voor voldoende woningen en banen? Gaan we gebieden die vrijkomen bebouwen met woningen, inzetten voor het bedrijfsleven of wordt het een natuur- of recreatiegebied? Kiezen we voor autowegen of fietspaden? Hoe voorkomen we overstromingen bij hevige neerslag en leegstaande sloten bij warm weer? In dit document maken we keuzes, zodat we Urk goed achterlaten voor volgende generaties.

Leeswijzer

Deze Omgevingsvisie bestaat uit 4 hoofdstukken:

De inleiding, vertelt waarom deze Omgevingsvisie is geschreven en hoe we tot deze visie zijn gekomen.

Hoofdstuk 1 'Het verhaal van Urk', beschrijft hoe Urk er voor staat in 2021.

Hoofdstuk 2, 'Doelen gemeente Urk', beschrijft hoe we onze doelen de komende jaren willen bereiken.

In Hoofdstuk 3 'Visie op Urk 2030' geven we in drie ontwikkelrichtingen aan welke keuzes we maken bij botsende belangen tussen die doelen en geven we ook aan waar we denken dat doelen elkaar versterken of aanvullend werken (kansen). De drie ontwikkelrichtingen staan niet op zich, maar vormen samen de ontwikkelrichting voor Urk op hoofdlijnen.

In hoofdstuk 4 'Werken met de Omgevingsvisie' geven we aan welke stappen genomen moeten worden om deze visie te realiseren.

Achtergrond

Op 1 juli 2022 gaat de Omgevingswet in werking. Met deze wet wil Nederland de regels voor ruimtelijke ontwikkeling eenvoudiger maken. Als u straks een schuur wilt bouwen of een dakkapel, dan heeft u nog maar met één wet te maken. De Omgevingswet vervangt alle huidige wetten en regels. Beslissingen over nieuwe plannen voor wonen, ruimte, infrastructuur, milieu en water worden vanaf 1 januari 2022 op een nieuwe manier genomen. Daarom moeten we goed nadenken over hoe we met de ruimte op Urk willen omgaan en hoe Urk er in de toekomst uit gaat zien.

De Omgevingswet eist dat iedere gemeente een Omgevingsvisie moet opstellen die de kwaliteit en ontwikkeling van de fysieke (de omgeving waarin we in leven) en sociale leefomgeving beschrijft. In deze Omgevingsvisie staan de grote lijnen van de plannen van de gemeente. Het is een compleet plan dat ingaat op de sociale en fysieke leefomgeving; alle plannen over de leefomgeving komen aan de orde.

Omdat we niet in de toekomst kunnen kijken is het onmogelijk om heel gedetailleerd te worden. In dit plan besteden we aandacht aan:

- de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving
- de hoofdlijnen van de gekozen ontwikkeling
- het gebruik, beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied
- de beleidshoofdzaken voor alle betrokken terreinen van de fysieke leefomgeving.

Volgens de wet moet een gezond milieu altijd het uitgangspunt zijn. Dit gaat over:

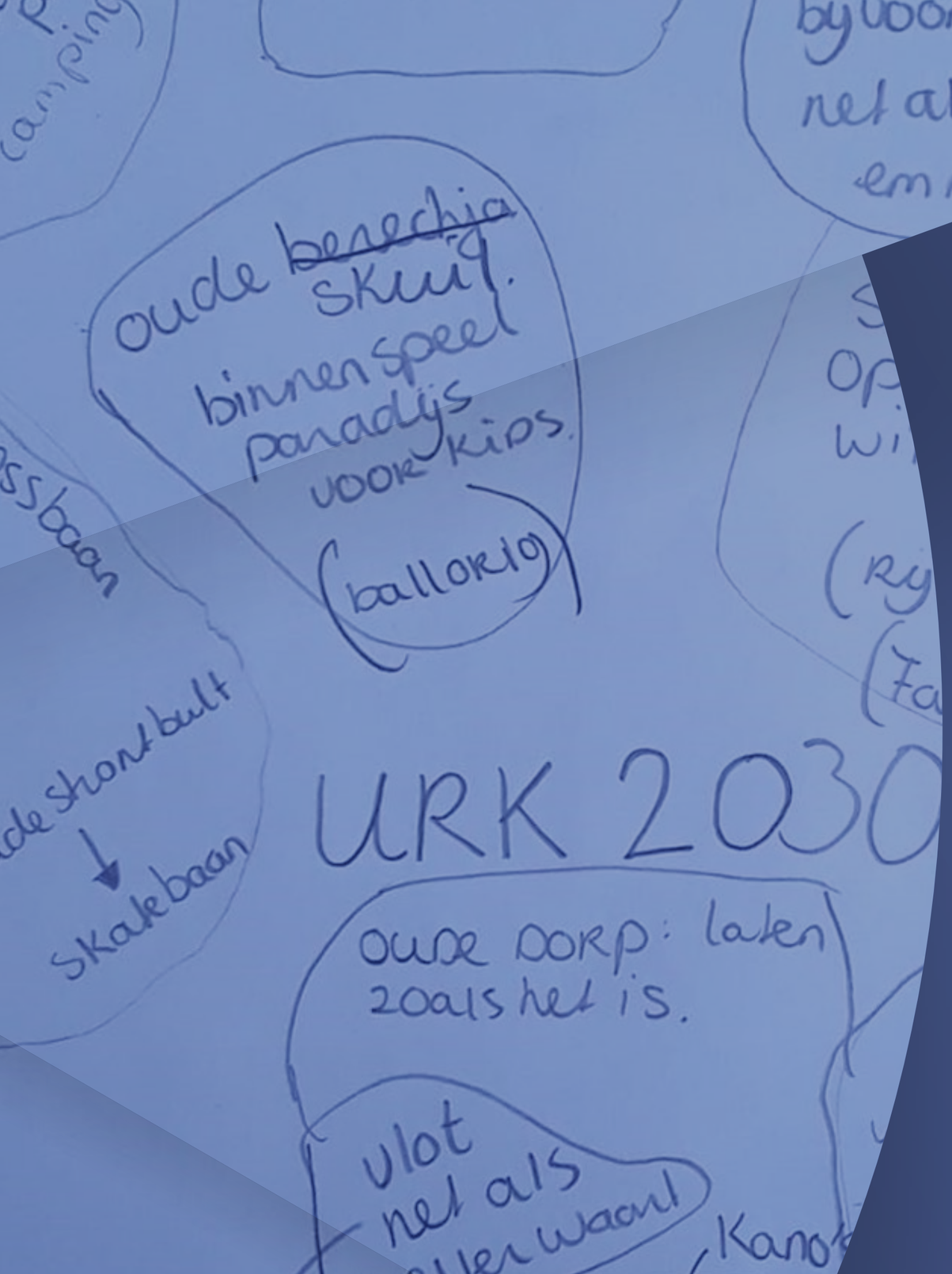
1. het voorzorgsbeginsel (het kan gebeuren dat een verandering of beleidsmaatregel ernstige gevolgen heeft of niet terug te draaien schade veroorzaakt. De voorstanders van de verandering moeten vooraf kunnen aantonen dat de eventuele schade in de nieuwe situatie niet door hun plannen wordt veroorzaakt)
2. het beginsel van preventief handelen (voorkomen dat het milieu wordt aangetast)
3. aantastingen van het milieu bestrijden bij de bron, waar het vandaan komt
4. het beginsel dat de vervuiler betaalt voor de schade.

De uiteindelijk vastgestelde Omgevingsvisie geldt alleen voor de gemeenteraad en is van invloed op (toekomstig) vast te stellen beleid van de gemeenteraad. Er staan geen regels in die wettelijk afgedwongen kunnen worden. Die staan in het Omgevingsplan, dat op termijn alle bestemmingsplannen vervangt (zie ook Hoofdstuk 5).

Uitgangspunten

De uitgangspunten voor deze Omgevingsvisie hebben we vastgelegd in een startnotitie, die door de gemeenteraad van Urk is goedgekeurd. Er zijn belangrijke uitgangspunten waar de Omgevingsvisie aan moet voldoen. Om te beginnen is een complete visie nodig over de toekomst van Urk. Naast de fysieke leefomgeving, moet ook de sociale- en economische regelgeving, en uitvoering daarvan, worden beschreven in deze visie. Het bestaande beleid vormt de basis voor de nieuwe plannen. De verschillende onderdelen van het plan wordt per thema uitgewerkt.

In relatief korte tijd is deze Omgevingsvisie tot stand gekomen. Dat hebben we in samenspraak met de inwoners van Urk (participatie) gedaan. De uitvoering hiervan verliep snel en effectief. We kunnen met trots zeggen dat het participatietraject onze Omgevingsvisie heeft verrijkt: veel Urkers hebben goed meegedacht over de toekomst van hun dorp. De uitkomsten van deze gesprekken zijn belangrijke input geweest voor het aanscherpen van onze Omgevingsvisie. De verslagen en resultaten van de gevoerde gesprekken zijn terug te lezen in de bijlagen.

Uitvoering

In 2020 zijn ambtenaren van de gemeente Urk begonnen met de eerste voorbereidingen voor het maken van de Omgevingsvisie. Ook werd een Raadswerkgroep Omgevingswet samengesteld en goedgekeurd door de gemeenteraad.

De hoofddoelen en sub-doelen van de omgevingsvisie werden in nauw overleg met belanghebbenden bepaald. De gesprekken brachten de deelnemers dichter bij elkaar omdat duidelijk werd dat ze vaak dezelfde ambities hadden. Dit maakte het mogelijk om met elkaar de sociale, fysieke en maatschappelijke uitdagingen op te pakken. Maar daar bleef het niet bij. Met een vragenlijst werden de inwoners van Urk naar hun mening gevraagd. Om de toekomstwensen van de jongste inwoners op Urk te polsen werden aparte bijeenkomsten georganiseerd, met scholensessies en een jeugspanel dat daarvoor speciaal in de raadszaal werd ontvangen.

Vervolgens zijn verschillende toekomstscenario's uitgewerkt. Zo ontstond de rode draad voor de uitwerking van de doelen en ambities van het toekomstige Urk, die houvast bood bij de te maken keuzes voor deze omgevingsvisie.

Proces

Start proces

Omgevingsvisie
Opstellen startnotitie, inclusief kaders, participatieaanpak en houtskoolschets

Ophalen inhoud

Opstellen gezamenlijke doelenbomen met ketenpartners en stakeolders en inwonersenquete

Confrontatie inhoud

Ambities tegen elkaar afwegen, keuze in belangen en kansen benoemen

Ontwerp Omgevingsvisie

Rode draad toekomstscenario’s, vertaling uitkomsten participatietraject naar concept ontwerp

Vaststelling visie

Ontwerp visie ter inzage, zienswijzen en vaststelling door raad

Versie 1.0

De Omgevingsvisie is een 1.0-versie, omdat het een ‘dynamisch’ document is. We gieten de toekomstplannen voor Urk niet in beton. Omdat de wereld waarin we leven razendsnel verandert zullen we onze doelen en ambities regelmatig actualiseren.

Deze 1.0 versie wordt vastgesteld, maar daarna kunnen we met nieuwe inzichten en kennis deze visie de komende jaren aanpassen. Tegen die tijd nodigen we opnieuw de inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers uit om mee te denken. Wij willen nieuwe ontwikkelingen stimuleren en goed samenwerken om onze doelen en ambities te realiseren. Zo wordt het mogelijk dat ieder op eigen kracht en met plezier kan investeren in de toekomst van Urk.

Hoofdstuk 1

Het verhaal van Urk

Dit hoofdstuk beschrijft de huidige situatie van Urk. Welke kwaliteiten bepalen de identiteit van Urk? Hoe staat het dorp ervoor op sociaal en economisch vlak? Wat zijn belangrijke trends en ontwikkelingen? En hoe ziet het dorp eruit?

Wat vind je typisch Urkers?

Typisch Urkers volgens jongeren

Antwoorden op de vraag:

Hoe kunnen we de Urker cultuur behouden, ook als Urk groeit?

De sociaal economische structuur van Urk

Urk heeft een unieke identiteit. Urkers zijn trots op hun dorp, het voormalig Zuiderzee-eiland. De Zuiderzee, later het IJsselmeer, is de grootste vriend en vijand. Ruim 1000 jaar overleeft en voert de Urkse bevolking strijd tegen het water. Dat maakt de Urkers tot doorzetters, die iedere uitdaging aangaan. Urkers zijn een ondernemend volk, ze benutten iedere kans die hen gegeven wordt. Doordat zij lang afgezonderd hebben geleefd van de rest van Nederland zijn Urkers zelfstandig en gewend hun eigen zaken te regelen.

Urk is allang geen eiland meer. Het dorp heeft zich de afgelopen decennia ontwikkeld tot een gemeente met een grote handels- en ondernemersgeest, vooral in de internationale vissector. Urk en visserij zijn al eeuwen met elkaar verbonden. Ook nu verdienen nog veel Urkers hun inkomen in de vishandel.

De onderlinge band tussen Urkers is sterk, de familiebanden zijn hecht. De kerk, hobbyclubs en sportverenigingen zijn belangrijke ontmoetingsplekken. Inwoners vinden het fijn om op Urk wonen en willen daar graag blijven. ‘Mit eenkanger’ oftewel ‘met elkaar’ is een veelgehoorde term. We zijn trots op Urk en onze inwoners.

De cultuur is sterk op de gemeenschap gericht, met sterke familiebanden. Voor de kwetsbaren en ouderen in de samenleving wordt goed gezorgd. De inwoners van Urk vormen altijd en overal met en voor elkaar een veilig vangnet. Het eigen dialect, dat veel wordt gesproken, draagt voor een belangrijk deel bij aan de Urker identiteit.

“We moeten vooral ons zelf blijven. En we eten om 13:00 uur. Wie het niet bevalt: er gaat elk half uur een bus!”

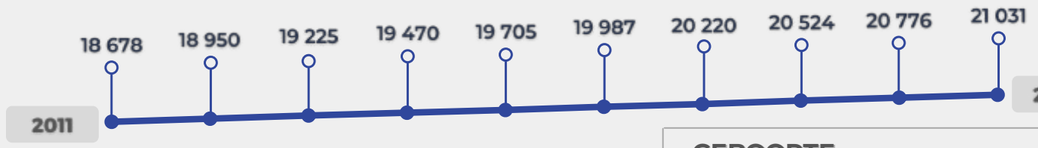
Factsheet Urker bevolking

Woonruimtegebrek op Urk

Net als in de rest van Nederland staat de woonruimte op Urk onder druk. Er komen nieuwe woonwijken bij, maar dat is niet genoeg. Voorspellingen geven aan dat de bevolking op Urk blijft groeien. Tot 2040 wordt een groei van ongeveer 26% verwacht. In januari 2019 telde Urk 20.776 inwoners, in 2040 zullen dat er 26.500 zijn.

Op dit moment (2021) kunnen jonge starters door woonruimtegebrek en hoge huizenprijzen moeilijk een eigen huis kopen. Ouderen zijn bereid om hun grotere woning in te ruilen voor een kleiner huis voor de jongere generatie. Maar er zijn niet altijd geschikte kleinere woningen te vinden, terwijl het aantal ouderen op Urk toeneemt. Naar verwachting stijgt het aantal mensen in de leeftijd van 65 jaar en ouder op Urk met 31% in 2040. In 2020 was dat nog 21%. Ten slotte moet ook voor arbeidsmigranten, asielzoekers en vluchtelingen woonruimte beschikbaar zijn. Alles bij elkaar een hele opgave.

BEVOLKINGSONTWIKKELING
AANTAL INWONERS OP 1 JANUARI

PERIODE 2011 TOT 2020

GEBOORTE
TOTAAL	GEMIDDELD
3473	386

STERFTE
TOTAAL	GEMIDDELD
813	90

PERIODE 2011 TOT 2020

VESTIGING
VANUIT ANDERE GEMEENTE

TOTAAL	GEMIDDELD
2172	241

VESTIGING
VANUIT HET BUITENLAND

TOTAAL	GEMIDDELD
419	47

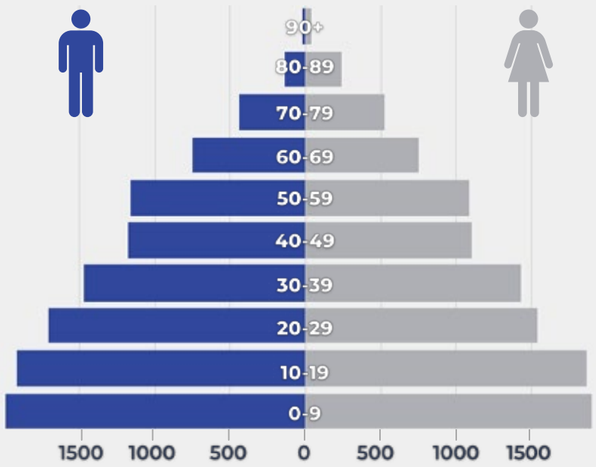
VERTREK
NAAR ANDERE GEMEENTE

TOTAAL	GEMIDDELD
2642	294

VERTREK
NAAR HET BUITENLAND

TOTAAL	GEMIDDELD
268	30

BEVOLKINGSVERDELING
1 JANUARI 2020

FEITEN 2019

3,30
Gemiddelde Huishoudensgrootte

50,6% - 49,4%
Verhouding mannen - vrouwen

1 579
Aantal inwoners per vierkante kilometer

Hoe ziet Urk eruit?

De wijken en buurten

Binnen de gemeentegrens van Urk liggen verschillende wijken en buurten:

A. Urk-Kom
B. Toppad
C. Urk-Noord
D. Havens en industrieterrein
E. De Reede
F. Urkerhard
G. Het Top
H. Buitengebied
I. De Staart
J. Urkerland
K. Industrieterrein II

Op bijgaande kaart staan ze weergegeven. Industrieterrein II aan de zuidoost kant van Urk (gebied K, L en M samen) wordt de komende jaren bebouwd. Hier komt onder andere de nieuwe woonwijk, de Zeeheldenwijk (L) en een groot, nieuw binnendijkse bedrijventerrein: 'Port of Urk' (M).

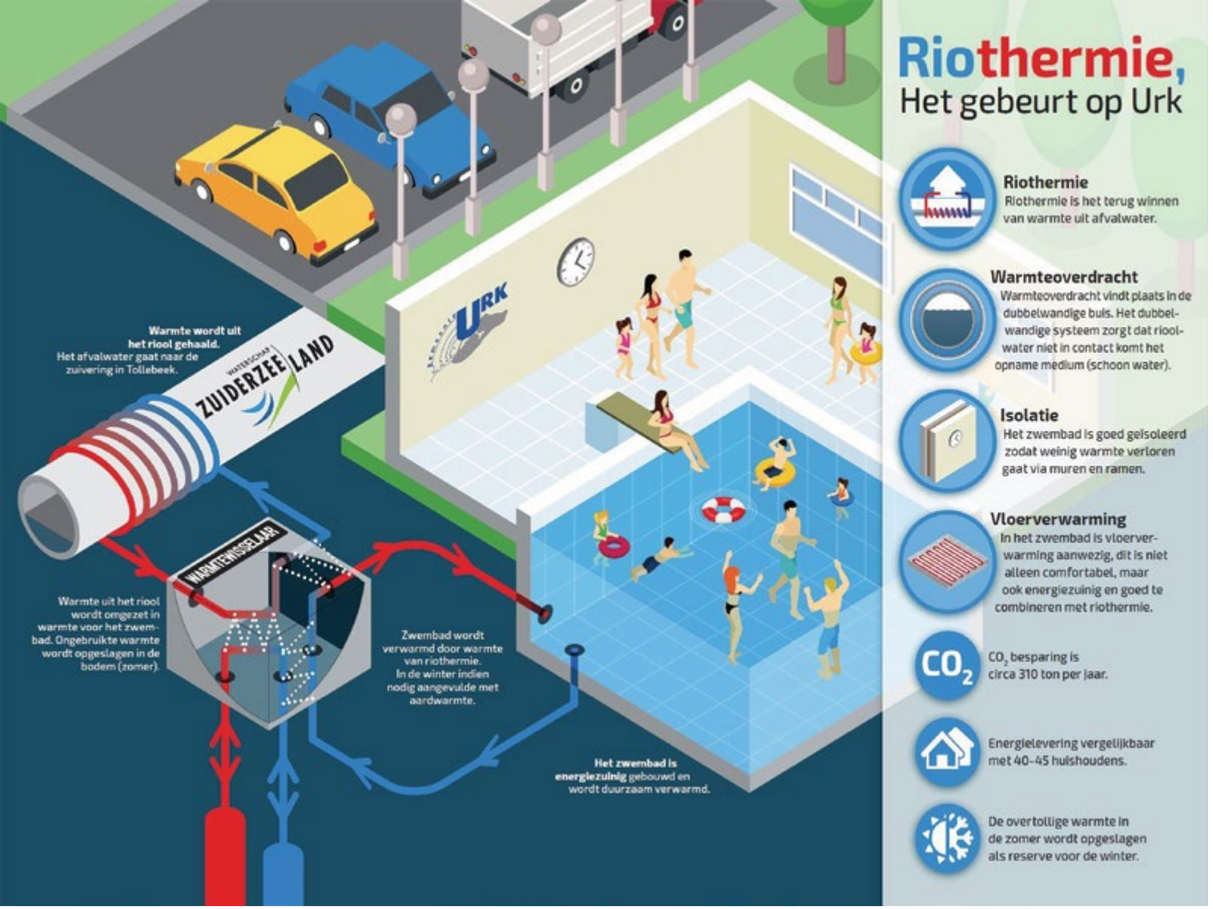
Urk-Kom (A) is een tuindorp. Het is een buurt met een typisch dorps karakter. Urk-Noord (C) is een naoorlogse woonwijk. Het Top (G), De Reede (E) en Urkerhard (F) zijn zogenaamde bloemkoolwijken. Ze zijn gebouwd in de jaren '70, waarbij het verkeer in de wijk over een rondweg rijdt. De autoluwe woonerven liggen daar als bloemkoolroosjes omheen, vandaar de naam. De Staart (I) is een moderne nieuwe woonwijk, net zoals de Oranjewijk, gelegen in het Urkerland gebied (J). De nieuwe Zeeheldenwijk (L) komt er ook zo uit te zien.

Energie

Als voormalige eilandbewoners waren we al eeuwenlang energie- en klimaatneutraal zonder dat we daar erg in hadden. Duurzaamheid is inmiddels een vertrouwd begrip. De inwoners van Urk noemen zich rentmeesters van de aarde. Een goede rentmeester is een specialist in duurzaam beheer. Vanuit de gedachte dat de aarde is geleend goed is, moet hier zorgzaam mee worden omgegaan. Zo kan de ook nieuwe generatie een gelukkig, veilig en gezond leven leiden. Vanuit deze levenshouding zijn de Urkers altijd behoedzaam met hun leefomgeving omgegaan.

De verduurzaming op Urk is en blijft een belangrijke opgave. De oudere woningen op Urk zijn minder goed geïsoleerd, waardoor de verwarming in huis vaak op volle toeren draait. Ze verbruiken daardoor veel energie. Om dit te voorkomen zijn al verschillende oplossingen bedacht. Bijvoorbeeld door de restwarmte van de visverwerkende industrie op Urk te gebruiken voor de verwarming van woningen en bedrijven. Een andere oplossing is aquathermie, een techniek waarbij het water uit de Urkervaart wordt gebruikt als duurzame warmtewisselaar.

Verder wordt geëxperimenteerd met energietransitie. Zwembad 't Bun op Urk wordt verwarmd met warmte uit afvalwater, ook wel Riothermie genoemd. De visserijsector maakt gebruik van het MDV (Masterplan Duurzaame Visserij) schip, het duurzaamste en energiezuinigste vissersschip van dit moment.

Klimaatadaptatie

Urk is voor het overgrote deel gebouwd op de zeebodem van de voormalige Zuiderzee. De verwachte zeespiegelstijging, extreme regenperiodes en temperatuurstijgingen kunnen grote gevolgen hebben voor Urk. Op het diepste punt ligt het dorp NAP -5,70 meter onder de zeespiegel. Om droge voeten te houden en blijvend te kunnen van genieten van de unieke ligging aan het IJsselmeer, moet de toekomst veilig gesteld worden.

De gemeente is daar al enige tijd mee bezig. Vanwege de landelijke opdracht om bij te dragen aan het 'Deltaprogramma Ruimtelijke adaptatie', is onderzocht welke knelpunten er zijn op de volgende vier thema's; wateroverlast, droogte, hitte en overstroming. Voor de thema's wateroverlast, hitte en overstroming zijn de knelpunten in beeld gebracht. De komende jaren gaan we hiermee aan de slag, bijvoorbeeld de wateroverlast bij hevige regenval op het Hofsteeplein.

Het Hofsteeplein na een stortbui

Het sterk versteende karakter van Urk is ook een belangrijk aandachtspunt. Inmiddels is er op veel plekken waterpasserende verharding toegepast om het regenwater in het gebied vast te houden. De inrichting van de openbare ruimte van de nieuwe Zeeheldenwijk en Port of Urk wordt klimaatbestendig uitgevoerd.

Stedelijk Water

Stedelijk water is de noemer voor afvalwater, grondwater en oppervlaktewater. Voor de leefbaarheid van de bevolking is het van belang dat wij dit goed organiseren en beheren.

Rioolwater

Ons afvalwater wordt door het rioolsysteem afgevoerd naar de zuivering in Tollebeek. Om al het afvalwater uit de directe leefomgeving van Urk zorgvuldig af te voeren is een omvangrijk systeem nodig. Het bestaat uit bijna 125 kilometer riolering, 24 gemalen voor de verwering van afvalwater, grondwater en hemelwater, 7800 kolken en andere voorzieningen. Dit alles is nodig om de leefomgeving op Urk gezond en bewoonbaar te houden en om wateroverlast en stank te voorkomen.

Het is een kostbaar systeem dat zorgvuldig beheerd dient te worden. In het Riool- en waterprogramma (vroeger het Gemeentelijk Rioleringsplan) staat geschreven hoe het beheer moet worden uitgevoerd. De zorg van de vaak voorkomende verzakkingen van het grondoppervlak op Urk is ook in het plan meegenomen.

Grondwater

Het grondwater op Urk is geen natuurlijke grondwaterstand. Als gevolg van de ligging in de polder wordt dit kunstmatig op peil gehouden. Met technische maatregelen streven wij naar een grondwaterstand van ca. 1 meter onder het maaiveld. Dit is helaas niet overal haalbaar.

Oppervlaktewater

Het oppervlaktewatersysteem op Urk is uniek in Flevoland, omdat Urk veel hoogte verschillen heeft. Het hoogste punt van het Oude dorp is NAP + 8,3m. Het laagste punt is de de waterstand in de Urkervaart: ongeveer NAP -5,70 m. Door de ligging aan het IJsselmeer, met een gemiddeld peil van NAP - 0,20, heeft Urk een speciaal singelsysteem met verschillende peilhoogten. Het regenwater wordt via deze singels afgevoerd in de Urkervaart, waarna het via het gemaal wordt geloosd op het IJsselmeer. Het oppervlaktewater op Urk is grotendeels in beheer en onderhoud overgedragen aan het Waterschap Zuiderzeeland.

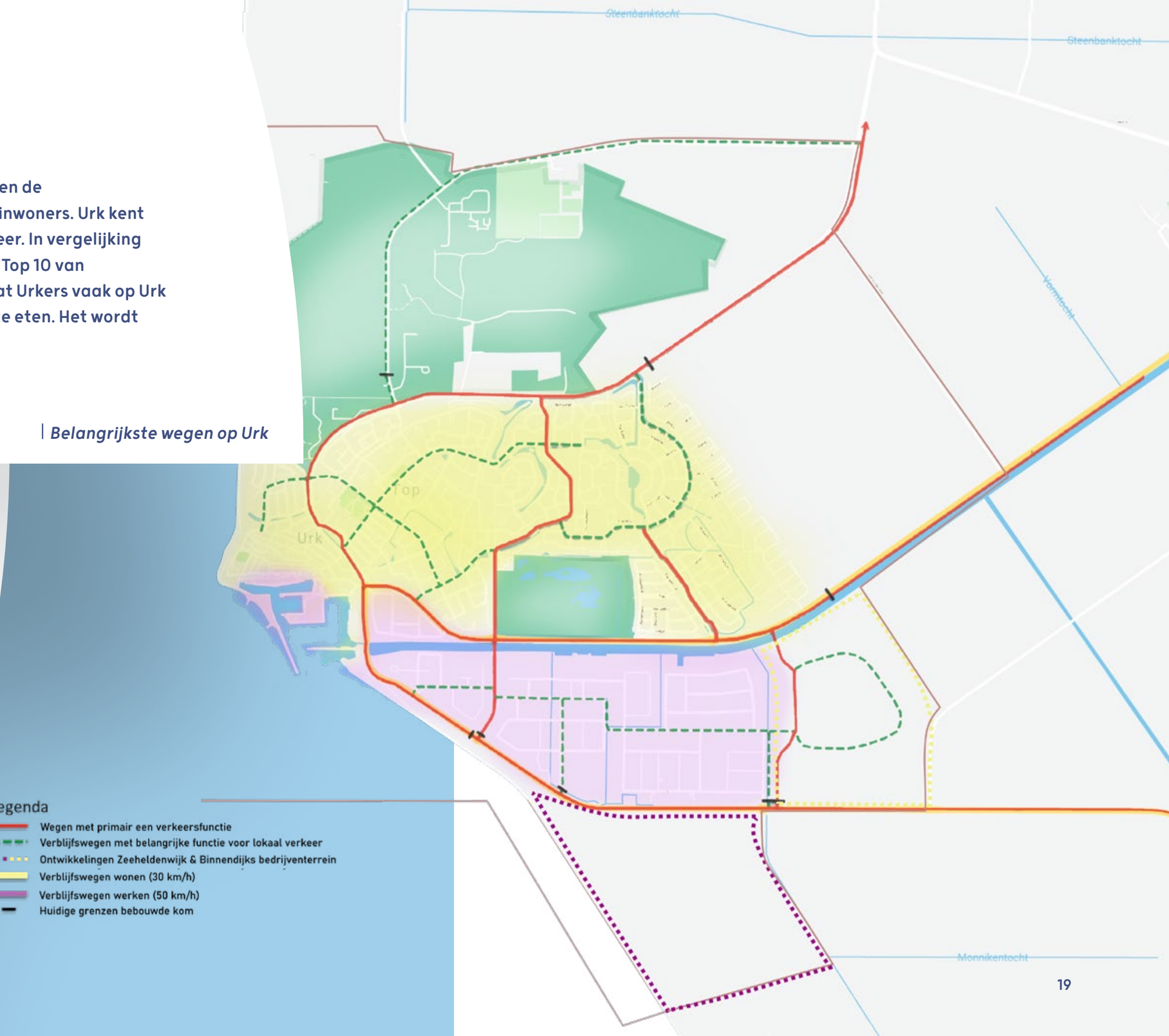

Infrastructuur

Alle dagelijkse voorzieningen zijn aanwezig binnen de gemeentegrenzen en goed bereikbaar voor alle inwoners. Urk kent een opvallende verdeling van het dagelijks verkeer. In vergelijking met andere gemeenten is er veel lokaal verkeer (Top 10 van Nederland; 3,01 reizen per dag). Dit komt doordat Urkers vaak op Urk werken en tussen de middag naar huis gaan om te eten. Het wordt daarom een gering aantal kilometers afgelegd.

Toegangswegen

De belangrijkste toegangswegen naar Urk zijn de De Domineesweg (N352), de Urkerweg (N351), de Ransuil, de route Singel/Staartweg (N712), de route Vlaak/Toppad/Meep.

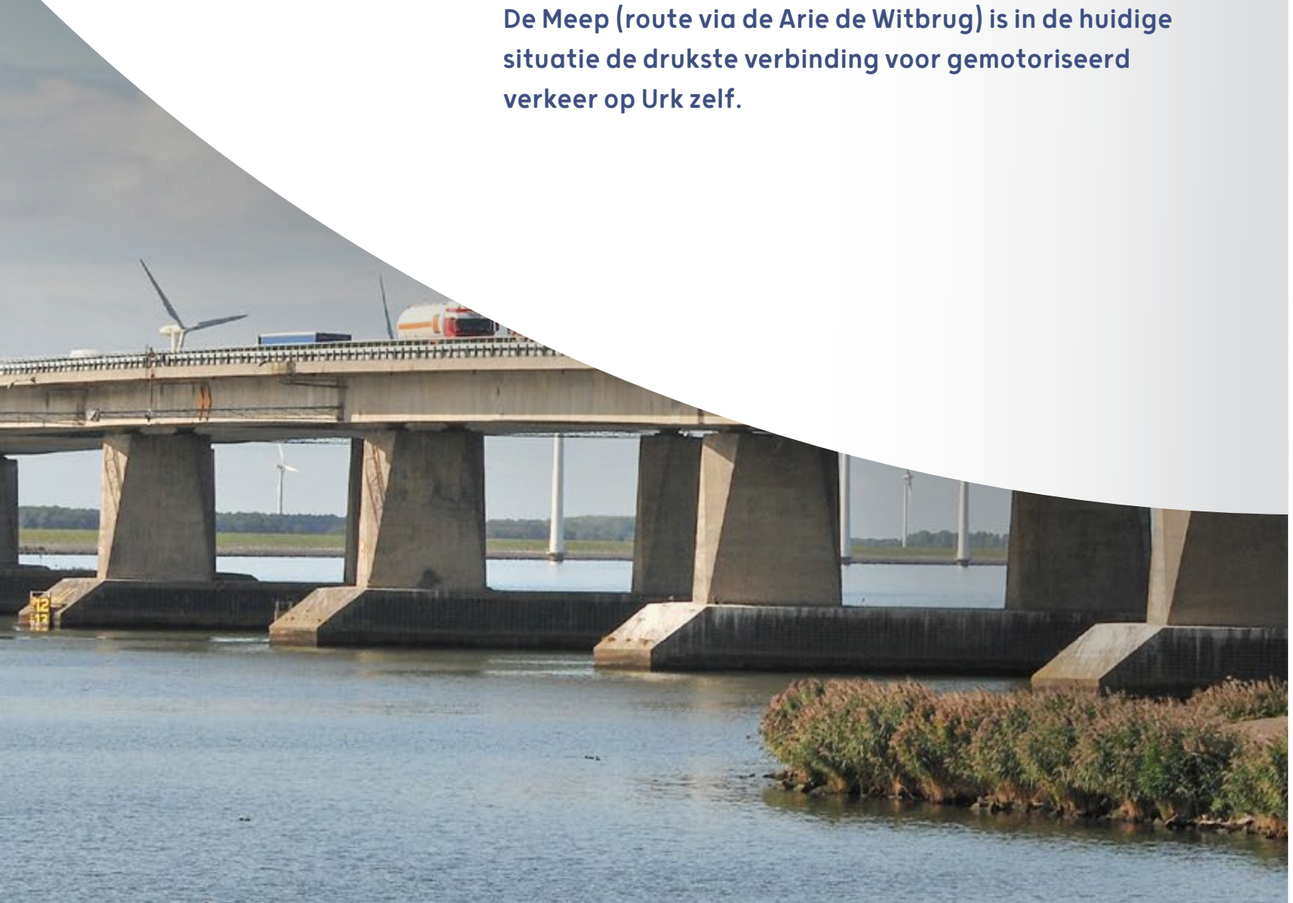
Belangrijkste wegen op Urk

De Domineesweg (N352)

De drie belangrijkste invalswegen voor Urk zijn:

- De Domineesweg (verbinding met de A6);
- De Urkerweg (verbinding met Tollebeek en Emmeloord);
- De Staartweg (verbindt Urk met dorpen in de Noordoostpolder en het achterliggende agrarische gebied).

De Domineesweg wordt van de drie invalswegen het meest gebruikt. Op één dag van 24 uur maken gemiddeld 10.000 tot 11.000 motorvoertuigen gebruik van de weg. De Meep (route via de Arie de Witbrug) is in de huidige situatie de drukste verbinding voor gemotoriseerd verkeer op Urk zelf.

Grijze wegen

Grijze wegen zijn wegen waar niet iedereen enthousiast over is, vanwege de functie, het gebruik en/of de inrichting. Net als in veel andere gemeenten, zijn deze ook op Urk te vinden. Op Urk kunnen de volgende wegen als grijze weg worden gekenmerkt:

Almerelaan, De Akkers, De Reede, Rotholm, De Lange Dam, Richel, Nagel.

Elektrische voertuigen

In 2018 stonden in gemeente Urk 11 volledig elektrische voertuigen en 100 hybride personenauto's geregistreerd. Het is de verwachting dat dit aantal in de toekomst stijgt. Daarmee zal de vraag naar elektrische laadpalen in de openbare ruimte ook toenemen.

Fietsen

De afstanden op Urk zijn relatief kort, waardoor er veel wordt gefietst. De bruggen over de Urkervaart zijn belangrijke schakels in de routes van de woongebieden naar de industrieterreinen ten zuiden van de Urkervaart. Een herkenbaar fietsnetwerk op Urk ontbreekt.

Het aandeel elektrische fietsen neemt de laatste jaren sterk toe in Nederland. In 2016 al was 1 op de 3 nieuw gekochte fietsen een e-bike. De elektrische fiets kan een bijdrage leveren aan de bereikbaarheid en leefbaarheid van steden en dorpen. Aan de andere kant kan een hoger aantal e-bikes leiden tot meer verkeersonveiligheid en minder lichaamsbeweging. Omdat veel Urkers ook op Urk werken, zijn er mogelijkheden voor het stimuleren van (elektrisch) fietsen op de woon-werkroute. Op korte afstanden is (elektrisch) fietsen een alternatief voor de auto. Daarom is er behoefte een goed fietsnetwerk binnen de gemeente.

Groene en blauwe structuren en het landschap

Het IJsselmeer (vroeger de Zuiderzee) vormt een onmisbaar en karakteristiek onderdeel van Urk. Urk is sinds zijn bestaan verbonden met water. Vanwege de nachtelijke duisternis, de dynamiek van het water vormt het IJsselmeer een belangrijk onderdeel van de natuur van Urk. Het IJsselmeer is dan ook beschermd en valt onder het internationale Natura 2000 natuur netwerk. Bedreigde plant- en diersoorten in dit geval het IJsselmeer moeten en behouden blijven.

Een ander belangrijk water is de Urkervaart. De oevers langs de Urkervaart zijn ook beschermd en vormen een zogenaamde Ecologische Verbinding Zone (EVZ). Planten en dieren kunnen hier beter overleven door de speciale inrichting en de verbinding met natuurgebieden. Verder zijn op Urk nog vier beschermde natuur gebieden te vinden die onderdeel uitmaken van Natuur Netwerk Nederland (NNN): het Urkerbos, natuurgebied 'Urkerveld', Staatsnatuurmonument Toppad en Staatsreservaat Staartweg.

Kenmerkend polderlandschap

De kenmerken van Urk als voormalige eiland zijn nog goed herkenbaar dankzij hoogteverschillen in het dorp en het palenscherm. Deze zeewering is een overblijfsel uit de vroegere strijd tegen het water van de Zuiderzee. Door de ligging in de Noordoostpolder is het polderlandschap tekenend, met zijn lange rechte wegen en dijken, openheid, waterlopen en de verzameling boerderijen. Het silhouet van Urk is goed zichtbaar vanaf het IJsselmeer en de Ketelbrug. Het beeld van de vuurtoren in het open landschap zijn kenmerkend.

De ruimtelijke kwaliteit van Urk wordt mede bepaald door verschillende openbare en bebouwde ruimtes, zoals de bestaande en nieuwe dorpsentrees, dorpsranden, openbare groenzones en doorgaande wegen. Nieuwe entreegebieden komen voornamelijk in het wegennetwerk rondom omdat Urk. Onder met nieuwbouw van de Zeeheldenwijk (wonen) en Port of Urk (werken).

De afgelopen jaren is op Urk door zowel de gemeente als diverse organisaties fors geïnvesteerd in de beleefbaarheid en de recreatieve waarde van diverse van deze gebieden. Zo is het P. van der Lijn reservaat voor een groot deel opengesteld voor bezoekers en is met dit gebied de verbinding gecreëerd tussen het Urkerbos en de Westermeerdijk. Daarnaast heeft het Urkerbos door de inzet van vrijwilligers extra recreatieve waarde gekregen door de aanleg van diverse mountainbike paden.

Cultuur & erfgoed

Urk kent een lange geschiedenis. In de middeleeuwen (996) wordt Urk al genoemd als ‘een eiland in het Almare’. Het eiland was toen ongeveer tachtig hectare groot en bestond uit een hoge bult van keien, zand en klei. Op deze berg, die maar twaalf hectare groot was, werden een kerk, de vuurtoren en woningen gebouwd, met rondom weilanden. De berg was het enige stuk grond op Urk dat bij storm niet onder water liep. Daar werd dankbaar gebruik van gemaakt. De bebouwing verliep ongestructureerd. Dit is nog steeds terug te zien; om de dorpskern van Urk vind je geen strak stratenplan. De rommelige bebouwing zorgt wel voor verassende hoekjes en steegjes die bijdragen aan de charme van het dorp. De huizen in de dorpskern hebben houten, groen geschilderde boven-gevels en wit geschilderde stenen muren. Voor versiering was vroeger geen geld. Armoede loopt als een rode draad door de geschiedenis van Urk heen. Grote gezinnen woonden in deze kleine huizen, met soms wel twaalf kinderen.

“Urkerdag - Visserijdagen - Urk in Wintersferen en minstens 1 keer in de week op visite bij Bebe en Bes.”

Archeologie

Er is weinig bekend van de geschiedenis van het eiland Urk van voor 1600. Er werd daarom weinig onderzoek naar gedaan naar waardevolle schatten van vroeger in de bodem.

Toch gingen een paar archeologen op onderzoek uit. Zij ontdekten dat er in de 13de eeuw al enkele boerderijen stonden. Er werden fundamenten ontdekt die misschien wel van het befaamde blokhuis (het Huys te Urck) waren. Dit huis moet rond 1381 op het eiland zijn gebouwd. Vanuit dit huis is ruim tachtig jaar lang zeeroverij bestreden.

Uiteindelijk zijn er op Urk maar een beperkt aantal archeologische vondsten uit de bodem gekomen. Het blijkt lastig om archeologisch onderzoek op Urk uit te voeren. De bebouwing in het oude dorp staat dicht op elkaar en kriskras door elkaar heen. Graafwerk is daarom moeilijk uitvoerbaar. De bodem ligt bovendien vol met kelders, waterreservoirs, ondergrondse gangen en geulen voor kabels en leidingen. De bodem van het oude dorp bevat waarschijnlijk nog veel geheimen.

Rijksmonument Het Kerkje aan de Zee

Paarden bit versiering, koperlegering, 80 mm diameter, mogelijk 14-17de eeuw, Wijk 4-99.

Urker paalscherm bij Schelpenhoek (foto Luuk Schudde)

Gebouwd en aangelegd erfgoed

Urk heeft 33 Rijksmonumenten, vijf gemeentelijke monumenten en 27 beeldbepalende panden. Op 30 juni 2007 werd Urk aangewezen als beschermd dorpsgezicht. Dit zorgt ervoor dat een aantal huizen en gebouwen in de dorpskern (Wijk 1 t/m 8 en Bornholmlaan) om hun schoonheid en de eenheid die zij vormen, niet zomaar gesloopt, gewijzigd of verbouwd mogen worden.

Het eilandverleden is ook nog goed terug te zien aan bouwsels uit het verleden en de inrichting van de omgeving op Urk. Zo is de verandering van boerendorp naar vissersdorp nog zichtbaar. De grote hoogteverschillen in het dorp, het kris-kras stratenpatroon en de huizen en gebouwen die daarop staan brengen de historie van Urk goed in beeld. Samen met Marken is Urk een Zuiderzee-eiland uit het verleden is waar de cultuur en structuur van een geïsoleerd vissersdorp goed behouden is gebleven.

Immaterieel erfgoed

Met de term immaterieel erfgoed wordt ‘levend erfgoed’ of ‘ontastbaar erfgoed’ bedoeld. Op Urk is veel bewaard gebleven van de dagelijkse gebruiken en leven van vroeger (Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland, 2020).

Om maar eens wat te noemen: De inwoners van Urk zingen graag. Er zijn verschillende koren die goed bekend zijn in Nederland. Tijdens gesprekken tussen de inwoners van Urk wordt voor 90% ‘de Urker Taol’ gesproken. De klederdracht van Urk wordt niet meer dagelijks gedragen. De kennis over het maken en de wijze van dragen van de kleding van vroeger wordt nog wel overgedragen van generatie op generatie. Dat geldt ook voor het uitvoeren van de verschillende ambachten. Het is belangrijk om dit immaterieel erfgoed mee te nemen in de toekomstplannen van Urk. De Urker tradities maken het dorp uniek en verrijken de omgeving. Het verbindt de mensen, draagt bij aan de versterking van de onderlinge relaties en verhoogt de leefbaarheid.

Netten boeten in Urker klederdracht (foto Dirk Visser)

Hoofdstuk 2

Doelen voor Urk

In dit hoofdstuk verwoorden wij onze doelen en ambities in zeven thema's. Om de noodzakelijke doelen per thema boven tafel te krijgen hebben we gebruik gemaakt van zogenaamde doelenbomen. Door de doelen steeds gedetailleerder uit te werken worden ook de mogelijkheden voor de uitvoering van het beleid duidelijk.

De uitwerkingen van de verschillende doelenbomen zijn als bijlage toegevoegd.

Voor onze gemeente zijn zeven doelen geformuleerd:

1. Een gezond en sociaal dorp
2. Een vitale economie
3. Het beschermen, ontwikkelen en beleefbaar maken van cultuur en erfgoed
4. Beleven, benutten en boosten van natuur & landschap
5. Verkeersveilig, toegankelijk en bereikbaar Urk
6. Een leefbare en toekomstbestendige omgeving
7. Een goed woonklimaat.

Doel 1

Een gezond & sociaal dorp

Onze hoofddoelen binnen dit thema zijn:

- Een woonomgeving zonder gezondheidsrisico´s
- Het stimuleren van een gezonde leefstijl
- Het stimuleren van sociale verbinding.

Positieve gezondheid is en blijft belangrijk

Positieve gezondheid gaat over gezondheid die een betekenisvol leven van mensen centraal stelt en niet uitgaat van ziektes. De nadruk ligt op de veerkracht, eigen regie, meedoen en het aanpassingsvermogen van de mens en niet op de beperkingen of ziekte zelf. Het gaat hier dan om het volgende: Kunnen we ons voldoende redden? Is er ruimte voor talentontwikkeling? Zijn we gelukkig of juist eenzaam? Is medische zorg nodig of steun uit de omgeving? Het gaat erom dat wij ons gezond en energiek voelen, dit kan voor ieder mens anders zijn. Hierin speelt eigen kracht een belangrijke rol.

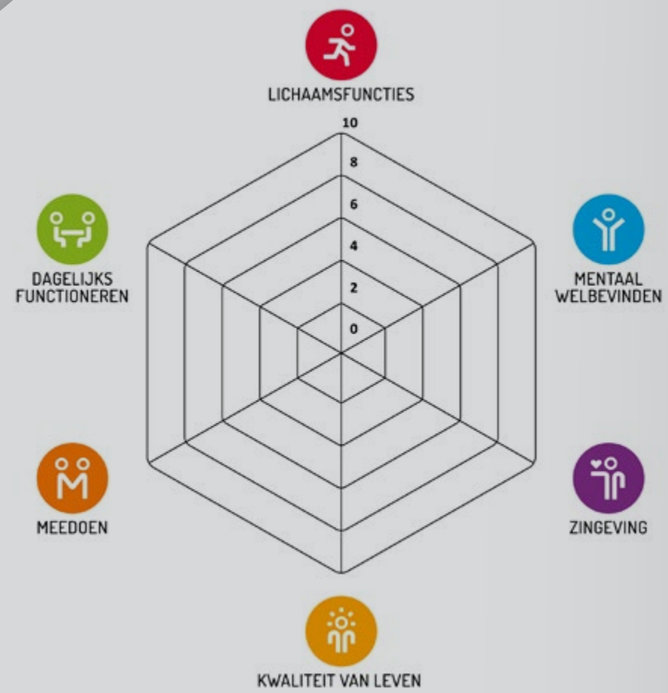
Het is belangrijk om onderdeel uit te maken van de maatschappij. Dit kan door te werken, met vrijwilligerswerk of lidmaatschap van een vereniging of kerk. Dit alles bij elkaar is Positieve Gezondheid.

Grondgedachte

Niet het aanbod van de voorzieningen staat centraal, maar de vraag van de inwoner en de eigen mogelijkheden van de inwoner. Wat kan de hulpvrager zelf? Wat is zijn eigen kracht en zijn eigen verantwoordelijkheid?

Iedere inwoner doet, naar eigen vermogen op maximaal niveau, mee aan de samenleving. De ondersteuning die wordt aangeboden is integraal, gericht op 1Gezin, 1Plan en vanuit de gedachte: Goed is goed genoeg.

Om het gesprek te voeren over positieve gezondheid houden we rekening met de volgende zes pijlers:

Bron: Corcura

"Actief blijven, werken, bewegen en af en toe een vissien eten!"

Voorkomen is beter dan genezen

Door ons te concentreren op een gezonde leefstijl voorkomen we ziekte en houden we ook kosten voor medische verzorging in de hand. Mede daarom zetten we van jong tot oud in op het vroegtijdig signaleren van gezondheidsproblemen. Voorkomen is beter dan genezen. Een van de aandachtspunten is het gebruik van verdovende middelen door jongeren. Dit staat een gezonde ontwikkeling in de weg. Met de inzet van extra veiligheids- en voorzorgsmaatregelen moet het gebruik van verdovende middelen teruggebracht en voorkomen worden.

De jeugd is de toekomst

Enkele jaren geleden zijn we gaan werken met het IJslands preventiemodel. Een methode waarbij alle partijen, die betrokken zijn bij het opvoeden en opgroeien van de jeugd, samenwerken om het gebruik van alcohol, drugs en tabak terug te dringen en hun geluksgevoel te verbeteren. We gaan de komende jaren hiermee door. Onder andere met het project DURF! We brengen de mogelijkheden voor sport, spel en cultuur onder de aandacht, stimuleren samenwerking met de maatschappelijk betrokken partijen en organiseren laagdrempelige activiteiten. Overkoepelend doel is bijdragen aan een gezonde leefstijl.

We willen dat steeds meer Urker jongeren gaan sporten en bewegen. Het is daarom belangrijk dat het sportieve en culturele aanbod op Urk op peil blijft. We moeten genoeg ruimte vrij te houden voor sport en cultuur op ons kleine grondgebied.

De voorbeeldfunctie van de ouders bij de opvoeding van hun kinderen is belangrijk. We stimuleren de betrokkenheid van de ouders bij het wel en wee van kinderen, zowel in hun vrije tijd als op school.

Sociale betrokkenheid

We willen de sociale betrokkenheid graag behouden. Veel inwoners van Urk zijn, vaak via hun lidmaatschap van een vereniging of kerk, vrijwilliger en mantelzorger. De vraag naar vrijwilligers neemt steeds meer toe, terwijl het steeds moeilijker wordt om vrijwilligers te vinden. Daarom krijgt dit onderwerp veel aandacht. Het is belangrijk dat we samen met onze zorgpartners en met ondersteuning van vrijwilligers verder vorm geven aan de zorg, het verenigingsleven en de invulling van vrijetijd.

Gezondheid en milieu

Het milieu is op vele manieren van invloed op onze gezondheid. Het is belangrijk dat we kunnen genieten van een schone en veilige leefomgeving. Denk aan de geluiden die we horen, de lucht die we inademen, het water waarin we zwemmen en het groen waarin we recreëren. Ongewenste milieuveranderingen moeten we verminderen en voorkomen. Urk is geen IJmuiden of Pernis, dus onze inwoners mogen een schone leefomgeving verwachten.

Onderwijs is belangrijk

Om iedereen zo goed mogelijk mee te laten draaien in de samenleving, streven we naar goed, bereikbaar en passend onderwijs voor iedereen. Voor jong en oud. Daarbij is een goede verbinding tussen speciaal- en praktijkonderwijs ook belangrijk. Dit is goed voor niet alleen de mens, maar ook voor de maatschappij.

Ouderen gezond

Hoewel Urk een jeugdige gemeente is, neemt het aantal inwoners van 65 jaar en ouder toe. We verwachten dat in 2040 het aantal 65+ huishoudens rond de 2500 zal liggen. Het is belangrijk dat onze inwoners gezond oud worden. Dit doen we bijvoorbeeld door (sportieve) beweging te stimuleren.

Urk en de regio

De landelijke overheid ziet graag dat gemeenten op regionaal niveau met elkaar samenwerken. Voor sommige zaken is dat zelfs verplicht (Regiovisie). Als we hulp nodig zoeken we die eerst binnen ons eigen dorp, om zo goed aan te sluiten op de lokale wensen en behoeften. Dit zorgt voor goed onderling contact. Tegelijkertijd blijven we oog houden voor de verbinding met de regio, bijvoorbeeld als hoog specialistische expertise moet worden ingekocht.

Doel 2

Een vitale economie

Onze hoofddoelen binnen dit thema zijn:

- Verbreding van de economie op Urk
- Versterking maritieme sector
- Cultureel Urk optimaal benutten.

Ondernemerschap

We stimuleren ondernemerschap en investeren in het aantrekkelijk maken van werkgebieden, zodat ondernemers enthousiast worden zich te vestigen in Urk. Met de aanleg van nieuwe binnendijkse bedrijventerreinen gedurende de komende jaren zorgen we voor nieuwe werklocaties.

Lokale economie

Onze aandacht gaat daarbij vooral uit naar de sectoren maritiem, zakelijke dienstverlening, Agro & Food, Composieten (productie van kunststoffen), Zorg en Toerisme en Recreatie.

Onze visindustrie steekt er met kop en schouders boven uit. Urk wordt meer en meer een logistiek centrum voor de visserij en is inmiddels wereldwijd bekend om zijn visverwerking en -veredeling. De Maritieme Servicehaven is een belangrijke partner voor de gemeente om de maritieme sector in de breedste zin van het woord naar een hoger plan te tillen. Ook wordt vol ingezet op het ontwikkelen van Port-of-Urk. Het hele Urker bedrijfsleven profiteert hiervan.

Uitbreiding van de detailhandel is ons dorp is een blijvend aandachtspunt, mede vanwege de groei van het dorp.

Personeel en scholing

Een vitale economie kan niet zonder goed opgeleid personeel. Het onderwijs moet daarom goed aansluiten op lokale economie van Urk. We zorgen ervoor dat op het juiste moment voldoende praktisch en theoretisch geschoold personeel beschikbaar is, voor een goed lopende lokale economie.

Toerisme

Urkers zijn trots op Urk en dat willen ze graag laten zien. Want Urk heeft veel te bieden aan interessante toeristische attracties. We noemen er een paar: het Oude dorp met de schilderachtige steegjes, pleintjes en visserswoningen, de gezellige haven met de boulevard en het strandje, de unieke vuurtoren en het indrukwekkende vissersmonument met de namen van alle geliefden die niet meer terugkeerden van hun zeereis.

Doel 3

Het beschermen, ontwikkelen en beleefbaar maken van cultuur en erfgoed

Onze hoofddoelen van dit thema zijn:

- Het beschermen en behouden van het Urker cultureel erfgoed in materiële en immateriële zin
- Het verhaal van Urk beter zichtbaar en beleefbaar maken voor inwoners, ondernemers en bezoekers
- Inzetten op het in standhouden en versterken van het nog aanwezige erfgoed, zowel boven- als ondergronds
- Ons erfgoed als inspiratiebron laten dienen voor toekomstige ontwikkelingen
- Immaterieel- en materieel erfgoed met elkaar verbinden.

Historische bebouwing

Vooral de laatste eeuw is er op Urk veel veranderd. Niet alleen door de uitbreiding van Urk, ook in het oude dorp is veel gaande. Historische woningen, gebouwen en andere details vallen daardoor minder goed op. Toch blijft het historische karakter van het centrum een belangrijke kwaliteit waarmee Urk zich onderscheidt.

Het is belangrijk dat we onze erfgoedparels op Urk behouden en beschermen. Als we vernieuwen laten we ons inspireren door het verleden. Zo is een betere aansluiting mogelijk met het historische karakter van Urk. Onze boodschap is ook dat er ruimte moet zijn voor verandering en vernieuwing die goed aansluit op de bestaande historische bouw. We vinden het belangrijk dat Urk een juridische status krijgt als beschermd erfgoed. Ook moeten de archeologische waarden van Urk goed beschermd blijven.

Erfgoed

De afgelopen decennia is veel van de traditionele bebouwing vervangen voor meer modernere behuizing. Dat is begrijpen vanwege de noodzaak aan comfort. Maar daarmee is ook veel Urker erfgoed verloren gegaan. De waardering voor erfgoed leeft weer op. Het is een belangrijke pijler voor de kwaliteit van de leefomgeving, vanwege de culturele waarde en als inspiratiebron voor nieuwe ontwikkelingen. Steeds meer inwoners van Urk waarderen de geschiedenis van hun dorp. Het ´verhaal van Urk´ wordt door ons steeds vaker gebruikt als inspiratie voor de toekomst.

Duurzaamheid

Het gebruik van duurzame energie heeft prioriteit. Dat zorgt voor een toename van het aantal zonnepanelen, windturbines en andere vormen van duurzame energieopwekking. Dit staat soms lastig te combineren met het behoud van historische karakteristieken. Tegelijkertijd is verduurzaming een kans om erfgoed klaar te maken voor de toekomst. Om ons erfgoed door te geven aan volgende generaties, zijn aanpassingen nodig. Afgestemd op de tijd van nu, een gezonde leefomgeving en de eisen en wensen van de gebruiker. Vanwege de oudheid zijn monumenten al duurzaam te noemen (circulariteit), maar in gebruik zijn ze dat vaak niet. Er valt nog veel winst te behalen, zonder dat deze gebouwen hun cultuurhistorische waarde verliezen. Het energieverbruik kan bijvoorbeeld een stuk zuiniger.

Doel 4

Beleven, benutten en boosten van natuur & landschap

De hoofddoelen voor dit thema zijn:

- Beleven van natuur en landschap
- Benutten natuur (groen) en landschap voor optimale leefomgeving en -kwaliteit
- Het opwaarderen van natuur en landschap.

Genieten van de natuur

Natuurgebieden dragen bij aan onze gezondheid. Iedereen moet kunnen genieten van de natuur. Daarom doen we ons best om de toegankelijkheid en het gebruik van de natuur om ons heen op peil te houden en te verbeteren. We vertellen het verhaal over de cultuurhistorische waarde van de natuurgebieden en besteden blijvend aandacht aan het onderwijs hierover. Door in bepaalde gebieden geen recreatie toe te staan, beschermen we de natuur en beperken we eventuele nadelige gevolgen voor de ecologie.

Onze natuur en ons landschap dragen optimaal bij aan de kwaliteit van de leefomgeving

Rondje eiland Urk: Bloemperken langs het vernieuwde palenscherm

Biodiversiteit

De bescherming van natuur draagt ook bij aan de biodiversiteit en de leefbaarheid op Urk. De waterbergende functie van de natuur zorgt voor verkoeling tijdens hete periodes. Bij de ontwikkeling van nieuwe gebieden houden we ook goed rekening met klimaat adaptieve eigenschappen. Bijvoorbeeld door ruimte vrij te houden voor diverse boomsoorten en te zoeken naar manieren om de natuur optimaal te gebruiken, te sparen en te verzorgen. Op deze manier zijn wij niet alleen voorbereid op extreme weersomstandigheden, maar zorgen wij ook voor een gezonde leefomgeving.

Water

Urk ligt in een waterrijke omgeving. De stijging van het (zee)water en de klimaatveranderingen vormen risico's voor Urk. Het nationale Deltaprogramma zorgt onder andere voor oplossingen, zoals het organiseren van een flexibel waterpeil in het IJsselmeer.

Doel 5

Verkeersveilig, toegankelijk en bereikbaar Urk

Onze hoofddoelen voor dit thema zijn:

- Het realiseren van een herkenbare, veilige, aaneengesloten en fijnmazige fietsstructuur
- Goede bereikbaarheid en toegankelijkheid voor het autoverkeer
- Goede bereikbaarheid en toegankelijkheid via het openbaar vervoer
- Streven naar Emissie loze mobiliteit in 2050
- Verkeersveiligheid verbeteren (communicatie en educatie).

Urk goed bereikbaar

Een goede (economische) bereikbaarheid is voor ons belangrijk, zeker gezien de grootschalige ontwikkelingen die in de komende jaren gepland zijn. Het economische belang moet samengaan met een verkeersveilige, leefbare en duurzame woonomgeving. Er zijn enkele grote infrastructurele projecten gepland op Urk. Zoals de bouw van de Michiel de Ruyterbrug, vernieuwing van diverse bestaande wegen en er zijn plannen voor de aanleg van een Randweg om de verkeersdruk op de Domineesweg in de toekomst te verminderen.

Emissie loze mobiliteit

Op het gebied elektrisch rijden is het van belang om voldoende laadpalen voor elektrische auto's beschikbaar te hebben voor inwoners, bezoekers en mensen die op Urk werken. Om het (elektrische) fietsgebruik te stimuleren gaan we de fietspaden uitbreiden: kwalitatief hoogwaardig en verkeersveilig. Bijvoorbeeld tussen bestaand Urk en de nieuw te bouwen gebieden Zeeheldenwijk, het Binnendijks Bedrijventerrein en de Maritieme Servicehaven. Ook worden de bestaande fietspaden verbeterd.

Vrachtverkeer

Een goede bereikbaarheid van ons dorp via de A6 en de Domineesweg is van vitaal belang voor de lokale economie. Urk breidt (economisch) uit met de komst van het Binnendijks Bedrijventerrein en de Maritieme Servicehaven. Daardoor zal ook het vrachtverkeer toenemen. Vooral ten zuiden op Urk. Meer vrachtwagens betekent meer verkeersdrukte en extra parkeerproblemen. Daarom willen we speciale langparkeer-terreinen voor vrachtwagens aanleggen.

Openbaar vervoer (OV)

De nieuwe plannen voor optimaal OV zijn onder andere een zo compleet mogelijk aanbod van busroutes op Urk. Onder andere met de uitbreiding van een rechtstreekse busverbinding van Urk naar Lelystad. Omdat het busvervoer alleen nog maar elektrisch zal zijn in de toekomst, wordt op Urk mogelijk een centraal busstation met laadinfrastructuur gebouwd.

Verkeersveiligheid

Voor de aanpak van verkeersveiligheid hebben wij ons aangesloten bij het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 (SPV 2030), net als veel andere gemeenten. Het SPV 2030 is een nieuwe visie op verkeersveiligheid, dat uitgaat van een zogenaamde nulambitie: elk verkeersslachtoffer is er één te veel. Het aantal verkeersslachtoffers op Urk moet dalen. Daarom gaan we goed hierover communiceren en zoeken contact met vooral jonge bestuurders en (elektrische) fietsers, omdat daar de meeste slachtoffers vallen. Ook aanpassingen aan de weg kunnen bijdragen aan het verbeteren van de verkeersveiligheid.

Duurzaam vervoer

Duurzame mobiliteit wordt steeds belangrijker. Vervoer van mensen en goederen zorgt voor circa 20% van de totale CO2 uitstoot van Nederland. Mobiliteit is een belangrijk thema in het Klimaatakkoord. Voor de gemeente Urk betekent het dat we gaan werken aan een emissie loze mobiliteit in 2050. Hierbij staat voorop dat vervoer voor inwoners betaalbaar, veilig, comfortabel en eenvoudig moet zijn.

Wij gaan inzetten op het verbeteren en aantrekkelijker maken van duurzame vervoersmogelijkheden. Voor het OV betekent dat onder andere de komst van de Lelylijn in 2040, voor de fietsers wordt het aantal fietspaden flink uitgebreid en we stimuleren het gebruik van licht elektrisch vervoer, zoals auto’s en scooters. Hiervoor is een compleet ingerichte wegennetwerk nodig en het aanbod van alternatieve energiebronnen (elektriciteit en waterstof) is een belangrijke voorwaarde. Door zoveel mogelijk transport van goederen te combineren en voertuigen met elkaar te delen zal de verkeersdrukte ook weer kunnen afnemen.

Doel 6

Een leefbare en toekomstbestendige omgeving

Onze hoofddoelen voor dit thema zijn:

- Voorkomen contact afvalwater
- Een ecologisch gezond en natuurlijk (grond)watersysteem
- Beperken maatschappelijke ontwrichting en schade bij extreme weersomstandigheden (droogte, hitte en wateroverlast)
- Streven naar een duurzame energievoorziening
- Werken aan een circulaire economie.

Afvalwaterketen

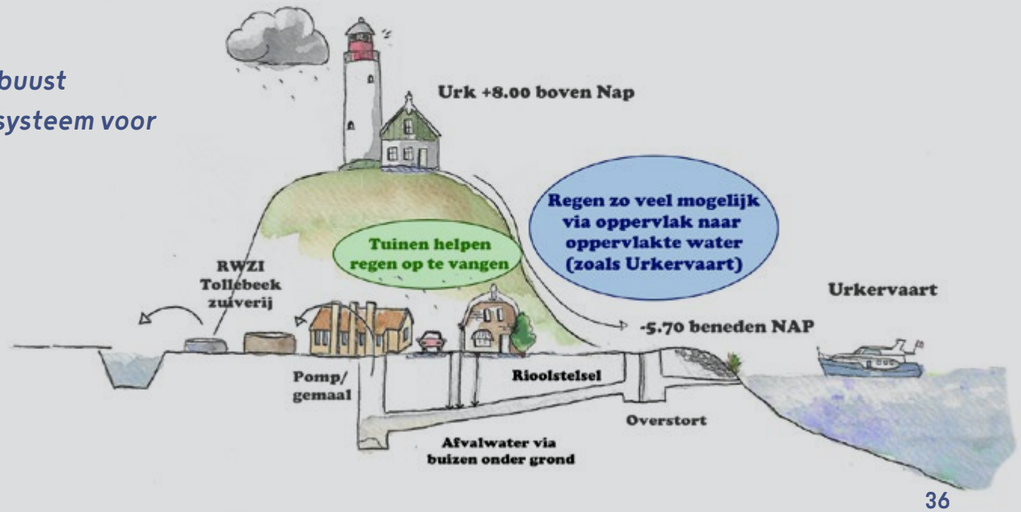
Voor een gezonde en veilige leefomgeving moeten we voorkomen in rechtstreeks contact te komen met afvalwater. Ons rioleringssysteem voert afvalwater en overtollig hemelwater en grondwater af, zodat wateroverlast, stank en milieuvervuiling zoveel mogelijk worden beperkt.

Onze gemeente heeft een watersysteem van goede kwaliteit nodig voor natuurontwikkeling, landschap en recreatie.

Samen met het waterschap is de gemeente verantwoordelijk voor:

- het realiseren van een robuust watersysteem
- geen achteruitgang in de kwaliteit van het bodem- en (grond)watersysteem
- het behalen van de KRW-doelen voor KRW-waterlichamen in 2027
- het laten aansluiten van de Waterkwaliteit op de functie
- recreatief gebruik (zwemwater, vaarwater, viswater
- beperken van emissie uit de afvalwaterketen naar het oppervlaktewater
- doelmatig beheer van de afvalwaterketen
- optimale zuivering van het water.

Een robuust watersysteem voor Urk

Klimaatadaptatie

Door klimaatverandering neemt de kans op hittegolven, wateroverlast en droogte op Urk toe. Om ons dorp leefbaar te houden en negatieve gevolgen van klimaatverandering zo veel mogelijk te beperken, is het belangrijk dat we ons aanpassen. Door klimaatadaptatie kan, met een slimme inrichting van de fysieke ruimte, overlast en schade door het veranderende klimaat worden beperkt.

Gewenst effect van te nemen maatregelen bij korte hevige én bij langdurige neerslag (herhalingstijd van bijvoorbeeld 100 jaar of specifieke intensiteit neerslag):

- Hoofdwegen moeten toegankelijk blijven
- Overige wegen binnen een uur weer begaanbaar
- Nooddiensten blijven bereikbaar
- Geen overstromingen in huizen en gebouwen
- Vitale en kwetsbare functies, zoals toegangswegen, huisartsen, brandweer etc., ondervinden geen schade of uitval
- Worden onveilige situaties zoals o.a. het onderlopen van onderdoorgangen zoveel mogelijk voorkomen.

Gewenst effect van te nemen maatregelen bij een lange periode van droogte:

- Het weglopen van grondwater moet worden voorkomen om bodemdaling tegen te gaan
- Schade aan openbaar groen blijft beperkt
- Open water en grondwater behouden voldoende kwaliteit, voor recreatief gebruik en biodiversiteit.

Waterlast op straat

Wateroverlast in de natuur

Energietransitie

In 2015 sloten 194 landen het Klimaatakkoord van Parijs, waarin is afgesproken om de uitstoot van schadelijke broeikasgassen voor 2050 met 100% te reduceren ten opzichte van het jaar 1990. Ook is afgesproken om de opwarming van de aarde te beperken tot minder dan twee graden Celsius. Op 22 april 2016 werd dit akkoord officieel ondertekend. Nederland stelt als tussendoel om in 2030 de CO2 uitstoot met 49% te verminderen. Het nationale pakket aan afspraken en maatregelen is door de regering is gepresenteerd in het Klimaatakkoord (28 juni 2019). De gemeente heeft deze ambities voor Urk vertaald in de Duurzaamheidsvisie Urk.

Het gebruik van fossiele energie willen we tot een minimum wordt beperken. We hebben de volgende doelen gesteld:

- In 2050 zijn wij 95% CO2 neutraal, met als tussenstap in 2030 een CO2-reductie van 49% ten opzichte van 1990
- Het rijk wil in 2030 35 TWh aan duurzame energie opwekken. Hiervan gaan we in de regio Flevoland gezamenlijk minimaal 13,5% realiseren.
- Wij streven ernaar de komende jaren de gemeentelijke (kantoor)gebouwen te verduurzamen. Hiervoor wordt een routekaart opgesteld.
- Bewoners en bedrijven zijn zich bewust van hun rol op het gebied van duurzame energievoorziening en handelen daarnaar.

"Investeer in het isoleren van bestaande woningen en zonnepanelen op daken. Windmolens en zonnevelden zijn en komen er meer dan genoeg in de directe omgeving van Urk."

Circulaire economie

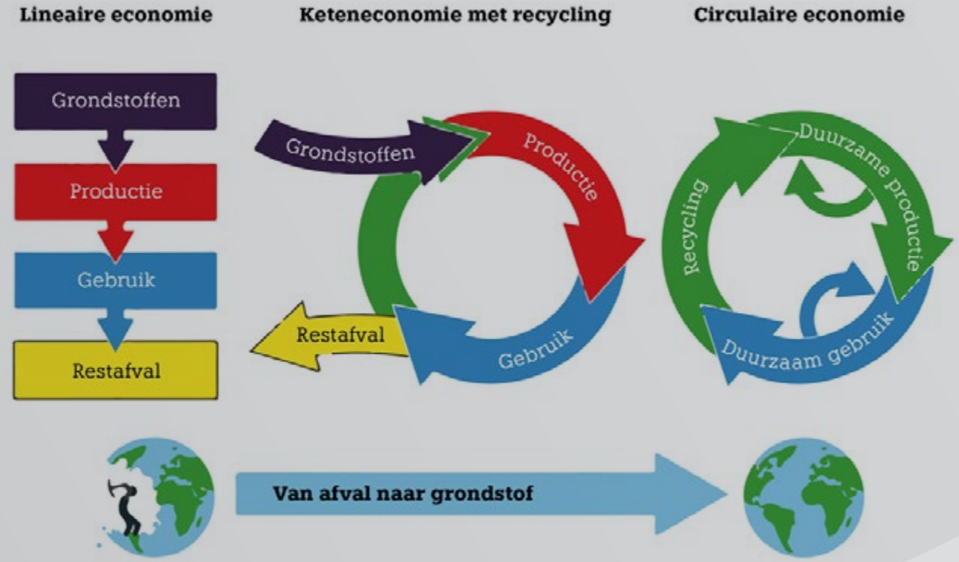
In een circulaire economie bestaat geen afval en worden de grondstoffen steeds opnieuw gebruikt. De omschakeling naar een circulaire economie is nodig om een aantal redenen. De wereldbevolking groeit sterk; in 2050 leven er naar verwachting ruim negen miljard mensen. De vraag naar grondstoffen neemt hierdoor explosief toe, terwijl de beschikbare hoeveelheid afneemt. Veel grondstoffen komen nu uit het buitenland. In een circulaire economie is Nederland veel minder afhankelijk van andere landen.

Voordelen circulaire economie voor Nederland

Een circulaire economie hebben we niet van de één op de andere dag, hier moeten we de komende jaren naartoe groeien. Daar gaan we de komende jaren aan werken waarvoor we de volgende ambities hebben bepaald.

- In 2050 hebben wij een circulaire economie. In 2030 streven we naar 50% minder verbruik van primaire grondstoffen
- Circulair bouwen is in 2050 het criterium
- In 2035 wordt voor alle opdrachten ‘circulair opdrachtgeverschap’ gehanteerd
- In 2040 is er geen afval meer in Urk en kan alles worden hergebruikt.

Overgang naar een circulaire economie

Doel 7

Een goed woonklimaat

Onze hoofddoelen voor dit thema zijn:

- We streven naar voldoende aanbod van geschikte woningen voor alle doelgroepen op Urk
- Voldoende passende locaties
- Voldoende woningaanbod dat financieel toegankelijk is.

Urk heeft de inwoners veel te bieden door de unieke ligging, het hoge voorzieningenniveau, uitstekende infrastructuur en bijzondere omgevingskwaliteiten. Zo is Urk bijvoorbeeld gelegen nabij strategische knooppunten van diverse vaar- en autowegen. Ook de combinatie tussen een bos- en waterrijke omgeving en het open polderlandschap dragen bij aan het prettige woonklimaat.

Het behoud van de Urker (christelijke) identiteit en de daaruit voortvloeiende sociale kwaliteit is de basis voor het gemeentelijke Woonbeleid. Voor een groot deel bepaalt deze identiteit het dagelijks leven op Urk. Ook bij grote uitbreidingen proberen we deze identiteit zoveel mogelijk vast te houden.

Meer nieuwe woningen

We zorgen voor voldoende nieuwe woningen door het nieuwbouwprogramma af te stemmen op de groei van het aantal huishoudens op Urk. De nieuwe uitbreidingslocaties, zoals de Zeeheldenwijk, zijn een stap in de goede richting. Verder zoeken we ruimte in het bestaande bebouwde gebied om nog meer woningen te kunnen bouwen.

Bouwplannen

We zorgen voor voldoende passende woningen voor onze alle doelgroepen. Er wordt gestreefd naar een passend woningaanbod voor de toekomstige bevolking. Op uitbreidingslocaties hanteren we hiervoor het woningbouwprogramma zoals dit in het Programma Wonen 1.0 is opgenomen.

Wonen en zorg

We willen zorgen voor voldoende zelfstandige huur- en koopwoningen voor ouderen en mensen met een beperking of een afstand tot de samenleving. Zo maken wij het mogelijk voor mensen om langer zelfstandig thuis te wonen en kunnen volledige en inclusieve wijken met voldoende voorzieningen ontstaan.

Arbeidsmigranten

Arbeidsmigranten en statushouders moeten ook op Urk kunnen wonen. Zij dragen bij aan de algehele welvaart op Urk door hun werk in de visverwerkende industrie. We gaan ervan uit dat in 2040 alle huisvesting voor arbeidsmigranten op Urk minimaal voldoet aan de SNF-norm (Stichting Normering Flexwonen).

Leefbaarheid en verduurzaming

We bevorderen de leefbaarheid in bestaande en nieuwe woonwijken. Dat doen we door verbetering van duurzaamheid bij de bouw en ervoor te zorgen dat de woning betaalbaar blijft. We sluiten aan bij het Klimaatakkoord (2019) en leveren onze bijdrage om bij 2050 een CO2-neutrale gemeente te zijn. Ook willen we de woonkwaliteiten van de gemeente Urk voor alle nieuwe en bestaande wijken behouden en versterken. Denk hierbij aan het hoge voorzieningenniveau, de uitstekende infrastructuur en bijzondere omgevingskwaliteiten in de buurt van bos en water in een open polderlandschap. Bestaande wijken gaan we vergroenen en de nieuwe wijken zijn duurzaam en bieden voldoende voorzieningen. Er moet genoeg parkeerruimte zijn voor gezinsauto's en voldoende groen voor ontmoetingsplekken. We houden daarbij goed rekening met de wensen van van de mensen die daar komen te wonen.

Hoofdstuk 3

Visie op Urk 2030

In dit hoofdstuk geven we drie ontwikkelrichtingen voor onze visie op Urk tot 2030. De doelen en ambities op hoofdlijnen hebben we in kaart gebracht en verder uitgewerkt in keuzes die voor Urk van belang zijn. De drie ontwikkelrichtingen vullen elkaar aan. Zij voldoen aan de opgaven waarvoor wij staan en vormen de basis voor het toekomstig omgevingsbeleid van Urk tot 2030.

Keuzes maken

In hoofdstuk 2 hebben wij onze doelen en ambities verwoord. Veel doelen binnen een thema herhalen zich. Niet alle doelen gaan goed samen. Het eenvoudig bundelen van doelen en ambities is geen oplossing, slim combineren is de kunst. Bij het maken van de keuzes moeten we er vooral voor zorgen dat zij elkaar versterken (zie hoofdstuk 4 Omgevingsprogramma's).

In onze afwegingen stellen we onszelf iedere keer opnieuw de vraag: Waarom maken we deze keuze? Wat vinden we belangrijk en heeft onze voorkeur?

Hierna volgen de drie ontwikkelrichtingen en de verschillende keuzes die mogelijk zijn.

Ontwikkelrichting 1:

Gezonde en veilige leefomgeving

De context

Prettig wonen en leven gaat over een groene, veilige omgeving én over gezondheid en actieve deelname aan de samenleving.

Voor elkaar en met elkaar

De betrokkenheid op Urk is sterk, de basis is op orde. Nu Urk verder groeit is het de uitdaging om dit te behouden. Ons dorp is een voorbeeld van een samenleving waar de inwoners betrokken zijn. We werken hard, de onderlinge band en sociale verbinding is sterk. We kijken naar elkaar om en zorgen voor elkaar als dat nodig is. De meest kwetsbare mensen en de ouderen worden in ons dorp als bijna vanzelf opgevangen en geholpen. De jongeren op Urk stimuleren we om gezond te leven en een positieve kijk op het leven mee te geven. Samen met verenigingen, clubs en organisaties stimuleren we hun sportieve activiteiten en bieden we ruimte voor talentontwikkeling.

Gezonde jeugd

Het belangrijkste binnen de sociale structuur zijn behoud van de sociale verbinding, deelnemen aan de samenleving, welzijn, het naleven van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en jeugdzorg, zorg bieden in algemene voorzieningen, een gezonde leefomgeving en zoeken van samenwerking en vernieuwing in de zorg. Met de toepassing van het IJslands preventiemodel bereiken we een voor een betere aansluiting met de Urker jeugd. Die aanpak helpt om bewust om te gaan met gezond en positief leven en leidt (op termijn) naar een gezonder en positiever Urk.

Groene ruimte

Onze openbare ruimte moet aansluiten bij de beleving van Urk. Met de verhalen ‘Urk het eiland’ en ‘Urk in de polder’ zetten we ons dorp op de kaart. De groene omgeving is van grote invloed op de Urker identiteit. De puzzel is om constant te zoeken naar een slimme indeling. Door de groene gebieden op elkaar aan te sluiten ontstaan natuurlijke verbindingen tussen wijken en natuurgebieden. Dat stimuleert de leefbaarheid op Urk. De wisselwerking van openbaar groen, natuur en water draagt bij aan een gevarieerde leefomgeving en aan een rijkdom aan planten en dieren.

*“Urk dat is een soetendal,
wie daar is die blijft eral.”*

Doelen

Om onze doelen te halen (zie hoofdstuk 3) houden we vast aan de volgende keuzes:

- Ondanks de druk op de woningmarkt zetten we in op kwalitatief goede en dus groene woonomgevingen. Om dit te bereiken zullen er misschien meer nieuwe gebieden bijkomen. We kiezen niet voor verdere verdichting (behalve als verdichting betekent dat we een groene omgeving kunnen realiseren, bv gestapelde bouw) en kiezen sneller voor minder parkeerruimte bij de woningen.
- De bestaande natuur op Urk wordt beschermd, ook bij de aanleg van nieuwe woonwijken of werklocaties.
- Bij de aanleg en inrichting van nieuwe natuur houden altijd plek vrij voor recreatief gebruik (wandelen/fietsen). Met open entrees van de natuurgebieden stimuleren de beleving van de natuur.
- We richten onze leefomgeving zo gezond en veilig mogelijk in, voor mens en natuur. Dat doen we door onze inwoners nauw te betrekken en te stimuleren gezond te leven.
- We maken meer ruimte voor veilige fietspaden. De inwoners van Urk moeten vaker de fiets pakken. Het is gezond, beter voor het milieu en voorkomt ruimtegebrek op de wegen. Veilig fietsen vinden we belangrijker dan autoverkeer.

Kansen

- Bij het inrichten van onze buitenruimte scheiden we schoon (regenwater) en vuil water. Dit versterkt de ontwikkeling van natte natuur en klimaat adaptieve waterberging.
- We verbeteren de kwaliteit van het bodem- en (grond)watersysteem en houden daarbij rekening houden met het unieke karakter van de bestaande opbouw en en het watererfgoed.
- We laten de waterkwaliteit aansluiten op het recreatieve gebruik: zwemwater, vaarwater, viswater.
- We houden rekening met de wens van veel mensen om langer bij hun ouders te blijven wonen. Dat doen we door extra woningen te bouwen die daar voldoende ruimte voor bieden.
- We blijven inzetten op goed onderling contact tussen de inwoners van Urk. Zo voorkomen we eenzaamheid en woont jong en oud dicht bij elkaar.
- We verbeteren de bereikbaarheid en toegankelijkheid van de natuur, onder andere met de aanleg van recreatieve wandel- en fietspaden.

- Zeezicht; behoud en versterking waardevol zicht op Urk
- Fietsroutes; versterking routes en stimulering gebruik
- Randweg Urk; verbetering bereikbaarheid Urk
- Zoekgebied toekomstige waterberging
- Versterking dorpsentrees
- Mogelijke ecologische verbindingszone
- Versterking Urkervaart
- Behoud N2000 gebied
- Gemeentegrens
- Stimuleren en in stand houden zorg voor elkaar en samenzijn
- Versterken en stimuleren bewegen en talent ontwikkelen, gemeente pakt regie
- Bescherming en stimuleren biodiversiteit en bestaande natuur
- Recreatieve mogelijkheden in natuurgebieden benutten
- Versterken en stimuleren duurzame mobiliteit
- Veilige fietsverbindingen realiseren
- Groen bouwen, minder verstening, leefbare omgeving
- Verbinden groen- en waterstructuren
- Inzetten op vermindering autogebruik
- Betere Openbaar vervoersverbinding, centraal busplein

Ontwikkelrichting 2:

Urk toekomstbestendig

De context

Ons dorp is de afgelopen jaren behoorlijk gegroeid en zal de komende jaren blijven groeien. Het is onze uitdaging Urk op deze toekomst voor te bereiden.

Woningen en voorzieningen

De vraag naar nieuwe woningen op Urk blijft groeien. Ook de behoefte aan ouderenwoningen gecombineerd met zorg wordt groter, door de vergrijzing van de bevolking. Bestaande woon-, werk- en leefgebieden in Urk moeten verbeterd worden. Urkers verlaten hun dorp niet snel, ook als de huizen niet voldoen aan de wooneisen van nu. De voorzieningen in de gemeente en in de regio (scholen, ziekenhuizen, cultuur, horeca en winkels en het historische Oude dorp) moeten ook mee met de tijd en uitbreiden.

Scholing

Technologische ontwikkelingen hebben veel effect op fysieke, digitale en biologische omstandigheden. De inhoud en uitvoering van het werk verandert, banen gaan verloren door automatisering. Met een ruime dosis ondernemerschap, aanpassingsvermogen, flexibiliteit en na-, bij- en omscholing wordt het mogelijk de nieuwste technologische ontwikkelingen bij te houden en te benutten. Ook het beleid van de gemeente zal hier in mee moeten gaan. We moeten een goede balans zien te bewaren tussen vraag en aanbod. Samen met onderwijsinstellingen en bedrijfsleven moeten we zorgen voor goede scholing van personeel passend bij de eisen van nu. De nieuwste ontwikkelingen mogen geen probleem zijn, maar een uitdaging.

Slim ondernemerschap

De ontwikkeling van de maritieme servicehaven Noordelijk Flevoland is een belangrijke versterking van de economie van Urk (én voor Flevoland). Met de komst van Port of Urk is een deel van het ruimtegebrek voor de ontwikkeling van de bedrijvigheid in Urk opgelost. De specialisatie van Urk op het gebied van visserij, in de breedste zin van het woord, maakt Urk uniek in Nederland. Het zorgt tegelijkertijd voor een kwetsbare positie.

Veel Urkers vinden hier hun werk vinden en zijn afhankelijk van een goed lopende visserij handel. Daarom zet Urk bewust in op het verbreden met nieuwe vormen van bedrijvigheid. Zoals de uitbreiding van de haven, ‘het beleven’ van de visserij, de promotie van de toeristische aantrekkingskracht van het Oude Dorp en de Urker tradities en het intensiveren van de samenwerking met Schokland. Net als Urk een voormalig eiland dat vanwege de archeologische rijkdom en geschiedenis op de Werelderfgoedlijst is geplaatst. Een bezoek aan Urk wordt hiermee nog aantrekkelijker.

Duurzaamheid

Het energieverbruik op Urk willen we verminderen en verspilling gaan we voorkomen. Al vanaf 2020 bouwen we circulair en modulair. We willen ook ‘klimaatrobuust’ worden. Dit betekent dat bij extreem weer geen schade wordt veroorzaakt aan personen, gebouwen, infrastructuur of vitale functies. Zo kunnen we de gezondheidsrisico’s op Urk, als gevolg van klimaatveranderingen, tot een minimum beperken. Voor bestaande wijken worden stresstesten uitgevoerd om de knelpunten in beeld te brengen. Deze worden vervolgens besproken met de betrokken bewoners en bedrijven. Ook op individueel niveau wordt gestimuleerd het eigen terrein klimaat bewust in te richten. Bijvoorbeeld door tuinen aan te passen op de klimaatveranderingen door meer planten en groen te plaatsen, in plaats van stenen en grind.

We stimuleren het gebruik van OV, fiets en elektrische voertuigen), verkeer met uitlaatgassen willen we verminderen. De inrichting van de omgeving voor het gebruik van alternatieve energiebronnen, elektriciteit en waterstof in plaats van benzine, moeten we verder onderzoeken. Een ander mooi voorbeeld van duurzaam leven is het hergebruik van restwarmte van het Urker bedrijventerrein voor het verwarmen van huizen. We steunen dit soort initiatieven.

Bij de toekomstige nieuwe entree van Urk, langs het Urkerdwarspad, gaan we de inrichring met ‘water’ en ‘groen’ en de verkeerssituatie zorgvuldig uitvoeren. We willen een grote waterberging plaatsen ter hoogte van het Urkerdwarspad en de natuur tussen het Urkerbos en de Urkervaart met elkaar verbinden. In het stedelijk gebied plaatsen we een robuust watersysteem. Andere slimme water oplossingen is het gebruik van grote peilvakken, hergebruik van regenwater en de aanleg van natuurvriendelijke oevers dragen bij aan een veilige en duurzame leefomgeving.

Doelen

Om deze doelen werkelijkheid te laten worden (hoofdstuk 3) houden we vast aan een aantal keuzes:

- We hebben voorkeur voor de versterking van de economie en de bereikbaarheid met de auto van Urk. De omschakeling naar duurzame mobiliteit komt op de tweede plaats.

  Ondanks dat we inzetten op milieuvriendelijk vervoer en het fietsgebruik op Urk willen stimuleren staat een gezonde economie op Urk op nummer 1. Daarvoor is het belangrijk dat Urk goed bereikbaar is met de auto. Die ruimte willen we bieden. We omarmen bedrijven die zoveel mogelijk gebruik maken van duurzaam vervoer en bieden tegelijkertijd ruimte aan de bedrijven die daarin hun eigen tempo kiezen.

- Met goed onderwijs, zowel gericht op de theorie, als op de praktijk) zorgen we goed geschoold personeel, die voldoen aan de moderne eisen waar het huidige werkaanbod om vraagt.

  Veel Urkers werken op Urk. Dat willen we graag zo houden, maar het is geen halszaak. Ook omdat we weten dat Urkers ondernemend genoeg zijn om hun werk buiten Urk te vinden. We vinden het belangrijker dat onze inwoners passend geschoold zijn en zodoende een plek vinden in de lokale of regionale arbeidsmarkt.

- We kiezen voor behoud sociale cohesie en het uitdragen van de identiteit van Urk en minder voor de ontwikkeling van nieuwe woongebieden voor nieuwe inwoners die onbekend zijn met de Urker mentaliteit.

  Al onze inzet is er de komende jaren op gericht om het wonen van onze eigen bevolking te faciliteren en dat is al een uitdaging op zich.

- We kiezen voor groene wijken met parkjes met veel bomen en minder voor bebouwing of verkoop van de grond, wat meer geld in het laatje brengt.

  Woonplezier wordt voor veel Urkers bepaald door de hoeveelheid groen in hun directe omgeving. Daarom willen we zorgen voor groene wijken, met veel stedelijk groen (en evt water). We realiseren ons dat dit minder winstgevend is, bebouwing levert meer op. We vinden het woonplezier van onze inwoners heel belangrijk en daar willen we flink wat geld voor vrij maken.

- Bij de (her)ontwikkeling van Urk kiezen eerst voor woongebieden, werkgebieden komen op de tweede plaats.

  De ruimte op Urk is beperkt en de behoefte ruimte groot. De druk op de woningmarkt en de vraag van woningzoekenden op Urk, is de reden waarom we hier voorrang aan geven.

- We kiezen alleen voor verduurzaming van het Oude dorp als dat niet ten koste gaat van de historische waarde.

  Het Oude dorp van Urk neemt een bijzondere positie in. We zijn ons bewust van de cultuurhistorische waarden van het Oude dorp. Deze waarden willen we behouden en waar mogelijk versterken. Verduurzamen vinden we ook belangrijk, maar dat passen in het Oude dorp alleen maar toe als dat geen schade aanricht aan de waardevolle karakteristieken.

- In de openbare ruimte en de tuinen van onze inwoners willen we meer groen en minder stenen.

  De extreme gevolgen van klimaatverandering zijn nu (2021: overstromingen door hevige regenval in heel Nederland) al duidelijk. Om overstromingen op Urk te voorkomen moet de openbare ruimte groener worden (minder steen waar mogelijk). Onze inwoners kunnen daar ook aan bijdragen aan door bijvoorbeeld meer planten in hun tuinen te zetten in plaats van stenen plateau's.

- Energiezuinige oplossingen voeren we uit in kleinschalige projecten, zoals zonnepanelen op daken en betere isolatie van daken en muren van gebouwen. We kiezen niet voor grootschalige oplossingen op Urk en daaromheen.

  Urk heeft weinig buitengebied. Daarom is er geen ruimte voor grootschalige energietransitie projecten. De beschikbare ruimte die we hebben gebruiken voor wonen, werken, sport, voorzieningen, recreëren en natuur.

Kansen

- In 2050 zijn wij een klimaatbestendige gemeente waarin iedereen klimaatbewust is en daarnaar handelt. In 2030 streven wij naar klimaat actieve inwoners, bedrijven en overheid.
- We doen er alles aan om in 2035 alle nieuwe bouwprojecten 100% circulair uit te laten voeren. Vanaf 2023 wordt bij de verstrekking van bouwopdrachten projecten circulaire uitvoering een belangrijk aandachtspunt.
- Een duurzame economie (klimaatadaptatie) is wat we voor ogen hebben. Innovatieve en vernieuwende woon- en bebouwingsconcepten dragen hieraan bij.
- We werken aan de scholing van onze arbeidskrachten (Human Capital). Scholing voor jong en oud draagt bij aan een gezond en gelukkig leven van onze inwoners.
- De verkeersoverlast in het Oude Dorp wordt tot een minimum beperkt. Dat maakt ons kan erfgoed leefbaar en draagt bij aan het treffen klimaatmaatregelen.

Ontwikkelingslocaties

Ontwikkelzone gemengd gebied Zeeheldenwijk

Ontwikkelrichting wonen na 2030

Tegen gaan van verstening van het dorp, klimaatadaptief bouwen

Geen grootschalige energie opwek. Behoud karakter van het oude dorp.

Versterken en stimuleren passend onderwijs, dat bijdraagt aan een vitale economie

We zetten hoog in op vis en maritiem, maar alle nieuwe bedrijven zijn welkom.

Sociale cohesie stimuleren en primair voor eigen bevolking bouwen.

We zetten bij ontwikkeling vooral in op groene woongebieden

Versterking van de verbinding met de regio op het gebied van werk en onderwijs

Uitbreiding Port of Urk

Gemeentegrens

Ontwikkelrichting 3:

Cultuur en regionale samenwerking

De context

Urk is trots op zijn cultuur-historische waarden en de waardering die deze oogsten bij toeristen. Samenwerking in de regio creëert nieuwe kansen op veel gebieden.

Toerisme

De charme van Urk, met haar historie en ligging aan het IJsselmeer trekt jaarlijks veel toeristen. De cultureel-historische waarde zijn de kroonjuwelen van Urk: de haven, de scheepswerven, het stratenpatroon, de beeldbepalende panden en monumenten in het Oude dorp. Het is een belangrijke inkomstenbron voor Urk, waar we dankbaar gebruik van maken, zonder een openluchtmuseum te worden.

Samenwerken in de regio

Door samen te werken met buurgemeenten worden nieuwe kansen mogelijk op het gebied van bereikbaarheid, economie, recreatie en toerisme, maritieme bedrijvigheid en (verwerkende) voedselindustrie. Ook op het gebied van zorg en digitale netwerken, zoals internet, is uitbreiding goed mogelijk.

Als de regio's (Flevoland, Noordelijk-Flevoland, Noordelijk-Flevoland én de regio Kampen-Zwolle, Zuidelijk-Flevoland en de MRA) de handen ineen slaan ontstaat een samenhangend economisch systeem. Door ons als één team te presenteren kunnen we beter kansen benutten. Door goed met elkaar samen te werken en elkaar ruimte te gunnen. Dat levert elke partij individueel voordeel op en stimuleert de economie van de hele regio. De gemeente wil haar best doen om dit te realiseren.

Doelen

Om deze doelen (hoofdstuk 3) te bereiken houden we vast aan een aantal keuzes:

- We kiezen voor het behoud van ons immaterieel erfgoed, nieuwe culturele invloeden zijn minder belangrijk.

  We hechten aan onze gebruiken, normen en waarden. Dit alles bepaalt wie we zijn en vertelt onze geschiedenis. Door ons immaterieel erfgoed te omarmen, wordt het mogelijk de gewenste cultuur op Urk te handhaven.

- We kiezen voor meer toerisme naar ons dorp, maar de leefbaarheid en het behoud van de sociale samenhang op Urk mag hier niet onder lijden.

  We gaan reclame maken voor ons dorp. Urk heeft ruimte voor meer toeristen en dagjesmensen. We letten goed op dat de bezoekers Urk niet gaan overnemen. De inwoners van Urk moeten zich op hun gemak blijven voelen bij deze extra belangstelling voor hun dorp.

- Onze huidige leefgewoonten en cultuur blijft heel belangrijk, nu en in de toekomst. De komst van nieuwe ontmoetingsplekken is geen noodzaak omdat de inwoners elkaar vaak zien en spreken tijdens familiebezoek, bij kerkdiensten en op de sportvereniging.

Toerisme welkom, goed voor economie, maar onze identiteit en cultuur staat voorop.

Versterking behoud van (im)materieel erfgoed en minder voor nieuwe invloeden.

Behoud en versterking huidige leefgewoonten en cultuur (frequent familiebezoek, gelovig/kerkbezoek, sporten bij vereniging).

Behoud en versterking waterrecreatie

Behoud en versterking bijzondere karakter Haven en Oude Dorp

Behoud van de benodigde zorgvoorzieningen in clusters

Behoud en verbinden zorg op regionale schaal

Waardevol cultuurhistorisch erfgoed: het palenscherm

Beschermd dorpsgezicht

Gemeentegrens

Kansen

- Het verhaal van Urk, het merk Urk en een eigen positionering van Urk dragen bij aan het beleefbaar maken van het erfgoed. De toenemende bekendheid heeft ook positieve invloed op het beeld van Urk als woonplaats. Hier moeten we bewust mee omgaan om een gezonde balans hierin te behouden.

- Sporten, buiten spelen, vrijetijdsbesteding, cultuur en ontspanning is toegankelijk voor iedereen die daar gebruik van wil maken. Dit draagt bij aan de goede sfeer in ons dorp en de lichamelijke en geestelijke gezondheid van de Urkers.

- We blijven inzetten op ‘het Beleven van Urk’, als (voormalig) eiland in de Zuiderzee. We vertellen ‘het verhaal’ van onze roerige geschiedenis en zetten ons materieel en immaterieel erfgoed in de etalage. Toeristen van alle leeftijden worden nieuwsgierig om ons dorp met eigen ogen te zien en te beleven.

Hoofdstuk 4
Uitvoering van de Omgevingsvisie

Met deze omgevingsvisie hebben we één samenhangende visie voor ons omgevingsbeleid uitgewerkt. Het legt de basis voor samenwerking in de uitvoering.

Uitwerking in programma's

Deze omgevingsvisie vertelt de hoofdlijnen van onze doelen en ambities voor de toekomst van Urk en biedt ruimte voor nieuwe ontwikkelingen. Eerst moet deze omgevingsvisie worden goed gekeurd en vastgesteld. Hoe we onze doelen en ambities gaan halen moeten we nog uitwerken in programma's. Zo'n programma bevat de maatregelen voor bescherming, beheer, gebruik en ontwikkeling. In de programma's vindt ook de afweging plaats op gebiedsniveau. Verder wordt de verbinding gelegd tussen verschillende beleidsvelden.

Zoals we ook in Hoofdstuk 1 hebben aangegeven: de doelen en ambities die wij in deze visie benoemd hebben zijn zelfbindend. Dat betekent dat de gemeente Urk zichzelf de taak oplegt om zich hieraan te houden.

Participatie

De Omgevingswet heeft tot gevolg dat participatie op gemeentelijk niveau veranderd. Initiatiefnemers van nieuwe plannen krijgen de mogelijkheid om (en moeten soms) zélf participatie te organiseren. De gemeente krijgt een toetsende rol en moet controleren of de participatie op de juiste manier wordt uitgevoerd. Inwoners en andere belanghebbenden mogen van ons verwachten dat wij hen meenemen in de afwegingen over de gemaakte keuzes. Daarbij zorgt de gemeente ervoor dat bij de uitvoering van de Omgevingsvisie iedereen gelijk wordt behandeld. Dat vraagt om tijdige, eenvoudige en complete informatie die voor iedereen toegankelijk is. Gemaakte keuzes moeten duidelijk worden uitgelegd. De gemeente past korte termijn haar beleid hierop aan.

Financiering en kostenverhaal

Bij de verdere ontwikkeling van onze gemeente horen investeringen om al onze ambities en doelen te realiseren. Hiervoor zullen we de komende jaren waarschijnlijk investeringen moeten doen. In onze programma's vertalen we de doelen en ambities in uit te voeren maatregelen, acties en ingrepen. Daarbij geven we ook wat de kosten zijn en hoe we die gaan betalen. Voor ontwikkellocaties in ons dorp zullen we altijd een zogenaamde 'nota kostenverhaal/bovenplanse investeringen' uitwerken voor een kostenverantwoording.

De gemeente staat niet alleen om alle doelen en ambities te financieren. Private partijen kunnen en moeten soms bijdragen om de doelen en ambities uit de omgevingsvisie uit te kunnen voeren. Op basis van de huidige Wet ruimtelijke ordening (Wro) en straks de Omgevingswet (OW) is de gemeente verplicht haar kosten door te berekenen aan private partijen die de 'bouwplannen' Wro) of 'kostenverhaalplichtige activiteiten' (OW) uitvoeren. Uitgangspunt daarbij is dat initiatiefnemers in verhouding met hun aandeel meebetalen aan de ambities van de gemeente. Bijvoorbeeld bij sociale woningbouw, bouw van parkeergarages en extra groenvoorzieningen.

Colofon

Datum:	23 augustus 2021
Project:	Omgevingsvisie Urk 2030
Bestuurlijk opdrachtgever:	Wethouder G. Post jr.
Ambtelijk opdrachtgever:	W.J. Wakker
Opgesteld door:	Projectgroep Omgevingsvisie Urk
Versie:	4
Eindredactie en ontwerp:	Bureau Buhrs - Amsterdam

Bijlagen

- Doelenbomen
- Rapportage participatie
- Rapportage inwoners enquête